

ARADI KÖZLÖNY

Administrator delegat:
Dr. STAUBER JÁNOS

ARAD, ANUL 53. No. 212.
1938. szeptember 22., csütörtök.

Redactor responsabil:
SZ. JAKAB GÉZA

Proprietar: Societatea Anonimă pt. editura ziarului Aradi Közlöny, inreg. in Reg. Publ. Periodice sub No. 146—1938. Trib. Arad.

Páris és Prága

Ezeiótt is sokat vitatkoztak rajta, de maximumra fokozott jelentősége ma van a kérdésnek, hogy Franciaország megtámadtatása esetén valóban köteles-e a közöttük fennálló szerződések értelmében segítségére sietni Prágának, vagy nem?

A kérdést alapjában az a szerződés dönti el, amely a fegyveres segítségnyújtásra vonatkozólag Franciaország és Csehszlovákia között létrejött.

A két ország között két ilyen egyezmény áll fenn.

Az egyik az 1924. január 25-én Párisban aláírt francia—csehszlovák szerződés.

A másik az, amit Franciaország és Csehszlovákia 1925. október 16-án írt alá Locarnóban és amely azonos az ugyanott megkötött francia—lengyel paktummal. Ez a második szerződés szoros összefüggésben van az egész, egyetemes locarnói művel és azt célozza, hogy az utódállamok abban az esetben is számíthatnak Franciaország védelmére, ha a kiengesztelődés Németországgal már megtörtént.

Az első, tehát a párisi szerződés inkább általános természetű. Hét szakaszában arról van szó, hogy a két szerződő állam kötelezi magát egymás külpolitikájának összhangban tartására, miközben a békeszerződések rendelkezéseinek fenntartását közös célnak nyilatkoztatják ki és a béke fenntartása érdekében egymás támogatására kötelezik magukat.

Hogy akkoriban ezt a közös támogatást hogyan értelmezték, arra a szerződés 5-ik pontja vet fényt, amely a következőképpen hangzik:

„A magas szerződő felek megállapítják teljes egyetértésüket a béke fenntartásának szüksége tekintetében és hogy e célból közös magatartást fognak tanúsítani, hogyha a Hohenzollern dinasztia restaurációs kísérlet tenne Németországban és ebben az esetben egyetértésben teszik majd meg rendszabályaikat”.

Ebből a szerződésből tehát csak igen kevés kötelezettség hárul Franciaországra Csehszlovákia érdekében, miután ma nem a Hohenzollernnek, hanem Hitler áll, mint mondani szokták: — „ante portas” a kapuk előtt.

Jóval határozottabb elkötelezéseket tartalmaz a második, a locarnói szerződés. Ez a szerződés, ha nem is mechanikusan, de mégis érvényre emelhető, ha a ki nem provokált „casus foederis” esete bekövetkezik. A szerződés első szakaszát szóról-szóra a következőkben fogalmazták meg:

„Franciaország, de viszont Csehszlovákia is kölcsönösen kötelezik egymást a népszövetségi alapokmány 16-ik paragrafusának megfelelően, hogy abban az esetben, ha hátrányt szenvednének ama kötelezettségek megtagadása esetén, amely a hatalmak és Németország között a béke fenntartása érdekében létrejöttek, egymásnak azonnal segítséget nyújtani és a ki nem provokált támadás esetén egymást fegyverrel megsegíteni”.

A locarnói szerződés megkötése idején a diplomaták még abban a hitben éltek, — amely ma már nem egyéb füstbe ment illúzió, — hogy bármilyen európai háború kitörése előtt a Népszövetség jogja a maga döntését meghozni. Miután a népszövetségi alapokmány azt mondja, hogy minden fegyveres beavatkozáshoz a tagállamok képviselőinek egyhangú határozata szükséges (az egymással viszálykodó államok szavazatait kivéve), nagy kérdés, hogy alkalmazható-e logikailag a locarnói francia—csehszlovák szerződés a jelenlegi helyzetre, miután benne a népszövetségi alapokmány pontosan megjelölt szakaszaira történik hivatkozás?

Tegyük fel ugyanis, hogy a szerződés szövegéhez szöszérint ragaszkodnék valaki. A szerződés úgy szól, hogy a kölcsönös segítségnyújtás „a népszövetségi alapokmány 16-ik paragrafusának megfelelően” kell, hogy bekövetkezzék. Ha pedig a népszövetségi alapokmány a Népszövetségben képviselt tagállamok határozatához köti a további lépéseket, akkor nyilvánvaló, hogy egy Csehszlovákia ellen intézett német támadás esetén Franciaország nem nyújthatna azonnal fegyveres segítséget Csehszlovákiának, hanem be kellene várnia, amíg ebben a kérdésben a Népszövetség nem dönt. Amint látjuk, itt magában a locarnói szerződés-

Ma repül újból Németországba Chamberlain

Éjszakai angol—francia demars Benesnél.

Drámai tárgyalások után hozták nyilvánosságra, hogy a csehszlovák kormány elfogadta az angol—francia javaslatot

Politikai körökben elterjedt hírek szerint szerdára virradó éjszaka drámai jelenetek közben fogadta Benes Newton angol és Delacroix francia követet. Éles szemrehányást tett nekik, hogy *miért nem engedte Franciaország négy évvel ezelőtt, hogy Csehszlovákia szerződést kössön Németországgal*. A követek részéről néma hallgatás volt a válasz. A politikai miniszterek bizottsága és a minisztertanács hír szerint elfogadta a teljes behódolást jelentő angol—francia tervet.

Benes tegnap széleskörű autonómiát ígért a szlovák néppárt képviselőinek, mire a koalícióban résztvevő szlovák képviselők tiltakoztak az eljárás ellen, mert a terv a koalíciós pártok háttámadását jelentette.

A Havas ügynökség délutáni jelentése szerint a csehszlovák kormány a-kora délutáni órákig még mindig nem adta ki hivatalos közlését a francia—angol javaslatok ügyében. Ugyátszik, hogy a *prágai kormány még mindig habozik, hogy végleges kötelezettségeket vállaljon a nemzetiségi területek átadására, azt reméli esetleg, hogy elhuzza az időt annak a céljának érdekében, hogy Londont és Páriszt kedveztőbb megoldás feltalálására bírja*. A francia kormány azonban újból hangsúlyozta a cseh kormánytól, milyen veszélyt jelent a tárgyalások folytatásának ilyen késedelme.

A Venkov déli lapja „Elárultak bennünket” címmel nagy vádoló cikket írt Anglia és

Franciaország ellen. Ezt a lapot a prágai kormány délután elkoboztatta. Prágában különben a feszültség szerdára virradó éjszaka tetőpontot ért el. Amikor ugylátszott, hogy a kormány nem tudja megnyerni valamennyi tényező hozzájárulását a londoni terv elfogadásához, egymást érték a különféle nacionalista körök és testületek felvonulásai. A kormány el volt határozva, hogy minden eszközzel *megakadályozza a zavargások kitörését*, mert ezek beláthatatlan következményekkel jártak volna és sokkal rosszabbak lettek volna, mint a francia—angol terv elfogadása.

A Havas iroda jelentése szerint Csehszlovákia vezetői tudatában vannak a Csehszlovákia ellen irányuló német katonai készülődésnek. Mindedig azonban nem hajlandók belemenni abba, hogy a szudetanémet területeket átadják Németországnak. A cseh kormánykörök azt hiszik, hogy előbb utóbb Párisban, vagy Londonban a léghő megváltozik és Csehszlovákia nem lesz kénytelen területi engedelményeket tenni. Csehszlovákia ezen magatartására a francia kormány hangsúlyozottan kijelentette, hogy

nem időszerű a tárgyalásokat tovább késleltetni, mert a német kormány elhatározása szilárd a szudeta-kérdés végleges tisztázása tárgyában. Németország nem hagy kétséget az irányban, hogy Chamberlain és Hitler esetleges sikertelenül végződő tárgyalása esetén az erőszakhoz folyamodik. (Rador.)

Izgalmas tanácskozások

A Reuter iroda jelentése szerint a francia—angol jegyzékre adandó csehszlovák válasz kétsége a lehető legnagyobb meglepetést keletkezett abban a pillanatban, amikor a Népszövetség elviesztette súlyát és jelentőségét. A locarnói szerződést is ugyanaz a végzet érte, mint a történelemben igen sok más szerződést: — az idő kimosta alóla az alapot, amire épült és így a szerződésnek megszűnt a precíz értelme.

A Cseh Távirati Iroda jelenti, hogy miután az angol és francia követek az éjszaka átnyújtották BENES köztársasági elnöknek kormányaik demarsát, éjszaka fél 4 órakor a politikai tárcák miniszterei ülésre jöttek össze Benes elnöknel.

Ez a megbeszélés hajnali 6 óráig húzódott el, majd rövid szünet után fél 7 órakor tovább folytatódott a miniszterelnökségen, ahol ekkorra minisztertanácsot hívtak össze. A minisztertanács ülése reggel 9 órakor ért véget, mert erre az időre összehívták a koalíciós pártok 20 tagú bizottságát.

A Havas ügynökség szerdán délelőtt 10 óra 50 perckor kiadott jelentése szerint a csehszlovák kormány elfogadta a londoni angol—francia megoldási javaslatot.

Reggel 9 órakor tartja magát az a hír, hogy a csehszlovák kormány elfogadta az angol—francia tervezetet. Délelőtt 10 órakor Delacroix prágai francia követ felkereste Benes elnököt, hogy írásban vegye át tőle a kormány döntéséről szóló jegyzéket.

A Havas ügynökség délben negyed 2 órakor

ben van a súlyos ellentmondás. Nem volt ellentmondás e szerződésben addig, amíg a Népszövetség tényleg mint komoly fórum létezett, de ellentmondás keletkezett abban a pillanatban, amikor a Népszövetség elvesztette súlyát és jelentőségét. A locarnói szerződést is ugyanaz a végzet érte, mint a történelemben igen sok más szerződést: — az idő kimosta alóla az alapot, amire épült és így a szerződésnek megszűnt a precíz értelme.

Érdekes, hogy néhány héttel ezelőtt Párisban po-

litikusok és tudósok vitaestélyt tartottak arról, hogy Franciaországot kötik-e tényleg szerződések abban az irányban, hogy Csehszlovákiát fegyveresen megsegítse? A vitában Barthelémy, a Sorbonne tanára jogi argumentumok egész sorozatával bizonyította, hogy az 1925. október 16-án kötött kötelezettségek Franciaországot már nem érintik, mivel az eredeti locarnói paktumot maga Németország már régen megszegte; már pedig megszegett paktumokat nem tekinthetők szok-

(—)

ujabb jelentést adott ki, amely szerint a csehszlovákiai helyzet ezidőpontig a következő:

Délelőtt a parlament egyik termében a kormány tagjai, valamint a cseh koalíciós pártok 20 tagu bizottsága, a különböző cseh pártok vezetői és a parlament két házának elnökei ülést tartottak, amely fél 1 órakor ért véget.

A bizottság bizonyos fenntartásokkal elfogadta a javaslatokat, ezáltal a parlamenti többség a javaslat elfogadásához most már biztosítva van.

Ez a körülmény most már lélektelvé teszi a prágai kormány számára, hogy Londont és Páriszt haladéktalanul értesítse a javaslat elfogadásáról. A csehszlovák kommunista párt szenátorai és képviselői szerdán délelőtti szintén ülésre jöttek össze, de határozatuk még ismeretlen. Prágában különben már előkészületeket tettek arra, hogy a csehszlovák parlamentet szükség esetén táviratilag összehívják. Politikai körök véleménye szerint

a kormány nyilvánvalóan a parlamenttel akarja megszavaztatni a javaslat elfogadását.

A külföldi laptudósítók a helyzetről a déli

Hivatalos jelentés az angol-francia javaslat elfogadásáról

Párisból jelentik: A cseh kormány választását délután 5 órakor nyújtották át a francia és angol követeknek. Cseh illetékes helyen hangsúlyozták, hogy Csehszlovákia kormánya elfogadta a javaslatot, mégpedig fenntartás nélkül.

Krofta külügyminiszter szerda délután 5 órakor fogadta az angol és a francia követeket, akikkel közölte a választ a demarsra, amelyet a köztársaság elnökénél hajnali 2 órakor közösen tettek. A Csehszlovák Távirati Iroda hozzájárul ehhez, hogy ez zel megindultak a tárgyalások a javaslatok gyakorlati keresztülvételével kapcsolatos formális eljárásról, amelyeket a francia és az angol kormány a cseh kormánynak szeptember 19-én tenni szükségesnek látott.

Prágából jelentik: (Rador). A Reuter Távirati Iroda jelentése szerint a csehszlovák kormány bezártta a prágai értéktörszéd.

Mussolini miniszterelnök a velencei tartományban tett szemleutjának mai utolsó állomását, Trevisóban szerda délután 4 órakor beszédet mondott, amelynek során kitért a csehszlovák kérdésre is.

— Ha ma Csehszlovákia olyan kényes

órákban még a következő jelentéseket küldték a lapjaiknak:

A cseh Kormány a londoni javaslatra adott első választát a tanácskozások során ötször változtatta meg. Kedden délután jegyzéket adott át a prágai kormány az angol és francia követeknek, de nemsokkal utóbb kiderült, hogy

a választ tartalmazó jegyzékkel sem Anglia, sem Franciaország nincs megelégedve, mert abban a helyzet nincs tisztázva. Erre érkezett meg az éjszakai órákban az angol és a francia kormány demarsa, amely rámutat arra, hogy a csehszlovák kormány válasza nem elég világos. Kévéssel utóbb érkeztek meg a politikai miniszterek Benes elnökhöz, ahol megkezdtek éjszaka 2 órakor tanácskozásukat. A Cseh Távirati Iroda hajnali 5 órakor adta ki jelentését a francia—angol demars megérkezéséről.

Benes köztársasági elnök szeptember 20-án sajátkezű levelet írt Daladier francia miniszterelnökhöz és segítséget kért benne Csehszlovákia számára. A levelet Nocar csehszlovák közegészségügyi miniszter repülőgépen vitte Párisba, erre azonban még ma sem kapott választ.

helyzetben találja magát, mint általában ténylegesen van, ez annak oka, hogy Csehszlovákiát inkább lehetne német, román, magyar, ruthén és szlovákiának nevezni. Ha már szembenézünk a kérdéssel, azt teljes egészében meg kell oldani. Ebben a pillanatban az angol miniszterelnök ragadta magához a politikai kezdeményezést, hogy révbe vezesse a béke dereglyéjét. A hivatalos francia hirszolgálati iroda jelentése szerint a csehszlovák kormány egész éjszaka tartó tárgyalás után elfogadta a francia—angol javaslatot. Meg kell állapítanom — fejezte be szavait a Duce, — hogy czekekben a nehéz időkben az olasz nép viselkedett a legnyugodtabban.

Szerdán este 6 órakor a prágai Vencel-téren több száz főnyi, nagyrészt fiatalemberekből álló tömeg tüntetett a miniszterelnökség előtt és hangosan kiáltozta: „Nem adjuk meg magunkat“. A rendőrség felszólítására a tömeg békésen szétoszlott, majd később Prága más részén újból összegyűlt és tüntetett.

Lillette, vagy a rádió

Írta: ALBERT-JEAN

Davryl kisasszony megcsavarta a készülék fekete ebonitgombját és már fel is hangzott egy borízű tenor, amely két gitárpengés között egy fogkrém páratlan előnyeit hirdette. Mikor des Ponchettes ur, Davryl kisasszony állandó lovagja és hive meghallotta a hangot, kifakadt:

— Az ember ebben a lármában képtelen egy épkezláb ötletre!

— Hát ne ötlölj! — jegyezte meg Lillette közönyösen.

— Könyörgöm, próbálj meg egy percig csendben lenni. Hiszen tudod, milyen komoly munkán dolgozom: „A műbutor értéksökkenése kortársaink lelki életének szempontjából.“

— Én viszont imádom a zenés reklámokat hallgatni.

— Becsukod azt a gépet vagy nem? — kérdezte fenyegetően a férfi.

— Nem!

Mire des Ponchettes kerekded termetétől és sejtethető testsúlyától váratlan fürgeséggel felpatant, a rádióhoz ugrott és elzárta.

— Vadember! Gazember! Kanibál! Nyisd ki azonnal — toporzékoltt Lillette s mikor des Ponchettes nem engedelmkedett, maga száguldott a rádióhoz. Csakhogy barátja tekintélyes alakjába ütközött. Erre azután zokogni kezdett: — Veszem a kabátom és kalapom és soha többé nem látsz!

— Ne ijesztgess, mert szivbajos vagyok — gonyolódott des Ponchettes ur.

— Szóval még ki is dobsz? Ez azután mindenek a teteje!

— Nem doblak ki, — jegyezte meg higgadtan a barátja — csak éppen türom, hogy elmenj — s mikor Lillette erre három értékes porcellánvázát tört pozdorjává a finom perzsaszőnyegen, hozzátette: — Menj, ha akarsz.

Lillette kirohant és egy perc múlva kabátban, kalapban berohant. Egy pillantást vetett maga körül és egy perc múlva már csapódott mögötte az ajtó. A pincsi rosszkedvűen és gyanakodva szem-

lélte a jelenetet a sarokból. Lillette róla megfellekedett. De nem. A kulcs zördült a zárban és az ajtó feltárult. Lillette jött vissza. Rá se nézve barátjára, nyakonragadta a kutyát és kifelé indult:

— Nem hagyom itt neked — jelentette ki méltóan.

Ennek előbb-utóbb be kellett következnie — morfondírozott magában des Ponchettes, mikor a helyreállt áldott csöndben egy székre rogyott. „Azt hiszem, egy kikent-kifent senki fogja megszöktetni és lám: egy rádió volt...“

Ezzel boldogan fogott újra munkához és olykor-olykor felnézett és boldogan mosolygott, mikor az üres lakást látta maga körül és a nagy csendben még az uccai járókelők lépteinek koppanását is meghallotta.

— Azt hiszem, egy kicsit tulszigoru voltam des Ponchettes-tel — vallotta be egy hét múlva Lillette Davryl barátnőjének, Organdi kisasszonynak.

Közben két vészterhes hét telt el. Lillette hazaköltözött anyjához, aki a Gobelins-negyedben egy lebontásra ítélt ház ötödik emeletén tengődött. Lillette tudta, hogy barátja ismeri a címét, úgyhogy az első három nap azzal telt el, hogy minden pillanatban várta, mikor kap levelet, melyben des Ponchettes bocsánatért esdekel. De a levél csak nem érkezett és Lillette egyre nyugtalanabb lett, hogy végleg elveszítette bőkezű és alapjában véve kényelmes barátját.

Igy hát a hetedik napon elindult, hogy felke-

„Anglia és Franciaország nem hajlandó háborút viselni“

Valamennyi csehszlovákiai rádióleadóban szerdán este fél 12 órakor felolvasták a csehszlovák kormány drámai hangú hivatalos nyilatkozatát, amelyben bejelenti, hogy az angol és francia kormányok kedd éjszaka demarsot intéztek a csehszlovák köztársasági elnökhöz és a csehszlovák kormányhoz, amelyben hangsúlyozottan kijelentették, hogy

nem hajlandók egy német támadás esetén segítséget nyújtani Csehszlovákiának.

A demars hozzáfűzte, hogy elfogadhatatlan a csehszlovák kormány ajánlata, amely szerint a kérdést terjesszék nemzetközi döntőbírószám elé: Franciaország és Anglia nem viselnek háborút a felmerült konfliktusból kifolyólag.

Ami a szovjetunót illeti, Litvinovnak az a véleménye, hogy Szovjetország csak abban az esetben támogathatja Csehszlovákiát, ha Franciaország hasonlóan járna el. Ez nem történt meg: Csehszlovákia egyedül maradt.

— Így állott elő a helyzet, hogy kénytelenek voltunk engedni — mondotta a hivatalos kormány nyilatkozat. — A szudetanémetek által lakott területek Németországhoz kerülnek.

— Az új csehszlovák állam minden polgára egyenlőségének és szabadságának tudatában őrizze meg nyugalmát és hidegvérét e nehéz órákban. Ne ragadtassa el magát senki — folytatta a nyilatkozat, — főleg ne üljön fel álhíreknek és agent provokátoroknak.

— Államunk továbbra is az emelkedett szellemiség, a feltétlen egyenlőség és szabadság otthona lesz. Benes Eduard köztársasági elnök és Hodzsa Milan miniszterelnök el vannak tőkélve, hogy az új körülmények között tovább vezessék a csehszlovák nemzet hajóját — fejeződött be a történelmi jelentőségű kormánynyilatkozat.

Londonból jelentik: A Daily Telegraph reggeli száma térképet közöl az új magyar határról. E szerint visszacsatolják Komáromot és Kassát, valamint egy keskeny sávot a mai határ mentén. Így tehát Pozsony, Besztercebánya, Késmárk, Eperjes és Munkács továbbra is cseh terület marad. Az angol külügyminiszterium felhivatalos lapjának ezt a tervét még Londonban sem tartják véglegesnek.

resse barátnőjét, Organdi kisasszonyt, aki komisz kis bestia volt, viszont megbecsülhetetlen tanácsokat tudott adni.

— Mit tegyek, mit gondolsz? — kérdezte.

— Azt hiszem, egy mód van, hogy des Ponchettes újra kegyeibe fogadjon: le kell mondanod a rádióról.

— Lemondani? — sóhajtott Lillette. — Jó. Ha azt hiszed, hogy másképp nem fogad vissza. De azt beláthatod, hogy nem adhatom meg magam. Nem mehetek el hozzá. Ha rendes lány volnál, akkor most elmennél és közvetlenül közöttünk.

— Mit nem tennék meg a boldogságodért! — mondta Organdi kisasszony gunyosan és vette a kalapját.

Mikor des Ponchettes ur lakásának előszobájába bebocsátották, azt hitte rosszul hall: bentől vidám zeneszó szűrődött ki. Nem kétséges, des Ponchettes ur vidám tánczene mellett „dolgozik“.

— Csak nem beteg Lillette? — kérdezte ijedten, mikor barátnője barátnőjét az ajtóban meglátta.

— Dehogy. Eppen ő küld — mondta Organdi kisasszony.

— Hála Istennek — lélegzett fel des Ponchettes ur. Azután megnagyarázta: — Ez a kölyök már annyira hozzátartozik az életemhez, hogy képzelje, majd meghaltam az unalomtól és igazán nem tudom, mihez fogtam volna nélküle, ha nincs itt a rádió...

CORSO: 5, 7.15 és 9.30.

Tel. 20-65.

MA PREMIER!

ÁRTATLANUL VÁDOLVA

Páris, a bűnös város és egy nagyvárosi család megrázó élete.

A legjobb francia főszereplőkkel:

Renée Saint-Cyr, Jean Gallan, Inles Berry.

„MATUZ“-féle csillárok kizárólagos eladási helye, eredeti gyári árakon. Szeptember hónapban minden csillárhoz INGYEN adunk valódi „TUNGSRAM“ égőket. SZABÓ ALBERT
A csillárok díjmentes felszereléséről is gondoskodunk. üveg és porcellán nagyáruháza.
Továbbá készpénz árak mellett 6 havi részletre kiszolgálunk.

Oroszország nem nyújt segítséget

A prágai kormány miután látta, hogy Franciaország és Anglia részéről nem várhat segítséget, Oroszországhoz fordult. Moszkvában azonban kijelentették, hogy a szovjet segítséget nem nyújthat, mert Oroszországnak nem áll nyitva a közvetlen összeköttetés lehetősége.

Ma lesz a Köln melletti Godesbergben az újabb Hitler—Chamberlain találkozó

Berlinből jelentik: Hitler kancellár elhagyta Berchtesgaden-t és Münchenbe utazott, ahonnan holnap Godesbergbe, a Köln melletti kis városkába repül, ahol — amint az Aradi Közlöny legutóbbi számában már jeleztük, — újból találkozni fog Chamberlain miniszterelnökkel. A találkozás, miként a Deutsches Nachrichten Büro hivatalosan jelenti, ma, csütörtök délután három óraker meg végbe.

A német lapok értékre adják a közvéleménynek, hogy a német kormány ezúttal már nem tárgyal a jelenlegi prágai kormánnyal. Így ír a Vorposten című lap is, amely — mint ismeretes — a német külügyminisztérium álláspontját szokta kifejezni. A lap közli azt is, hogy a berlini csehszlovák követhoz hasonlóan, aki Prágába utazott, a prágai német követ is Berlinbe érkezett, hogy jelentést tegyen a helyzetről. A prágai német követ berlini tartózkodásának idejét még nem állapították meg.

Hitler kancellár Ribbentrop külügyminiszter kíséretében tegnap este negyed tizenkettőkor vonaton Münchenbe utazott s onnan folytatta útját Godesberg felé. Ami a Hitler—Chamberlain találkozóknak csütörtökre való elhalasztását illeti, német politikai körök utalnak arra, hogy Chamberlainnek jutott a szeren, hogy a Berchtesgadenben megkezdett tárgyalások folytatásának idejét megállapítsa.

Varsóból jelentik a Patti távirati ügynökség, hogy a csehszlovák—lengyel határon harmincezer lengyel tüntető a csehszlovákiai lengyel lakta területeknek Lengyelországhoz való visszacsatolása mellett.

Párisból jelentik: Francia politikai körökben mély benyomást keltett a magyar államférfiak obersaizbergi látogatása.

Hitler állítólag elégedetlen...

Berlinből érkezett párisi jelentések szerint, a tartalékosok behívása és a hadsereg felkészítése egyre nagyobb arányokat ölt. Egyre hatalmasabb tömegeknek kézbesítik a katonai behívót, ezeknek huszonegy órán belül eleget kell tenni kötelezettségüknek. Ez az eljárás nagy feltűnést keltett, mert ellentétben áll a Londonból érkezett hírekkel, amelyek szerint a háború veszélye elmúlt, mert az európai béke megőrzése érdekében Csehszlovákia német lakta területének nagyrészt visszaadja Németországnak. Abból a tényből, hogy Németország jelentős mértékben fokozza háborús előkészületeit, arra lehet következtetni, hogy Németországot nem elégíti ki az angol és francia kormány együttes javaslata. Hitler nem elégszik meg a felkinált területtel, hanem nyilván többet akar. A legközelebbi napok ebben a tekintetben is bizonyosságot fognak hozni.

A csehszlovák asszonyok szövetsége a pánikvásárlások ellen

Prága. A csehszlovák női szervezetek központi szövetsége tegnap körlevelet adott ki a háziasszonyok részére, amelyben óva inti a felesleges vásárlásoktól. A röpcédula rámutat

Benes lemond?

Prágai híradás szerint Benes köztársasági elnöknek szándékában áll lemondani, másra bizza a nehéz feladatot: megmenteni még azt, ami megmenthető. Prágai jelentés szerint a kormány kompromisszumot fog javasolni azon az alapon, hogy a francia—angol javaslat elfogadása Benes részére lehetetlen, aki megesküdött arra, hogy megvédi a csehszlovák köztársaság területi integritását. (Stefani.)

arra, hogy a helyzet ugyan komoly, az ország azonban olyan gazdag, hogy lakosságát mindenkor el tudja látni élelemmel. Ne üljenek fel a lelkiismeretlen kereskedőknek, akik a feszült hangulatot kihasználva, ki szeretnék árusítani raktárukat. „Ha pedig mégis arra határozod el magad, hogy éléskamrádat felszereld, gondoldj arra is, hogy a zavaros idők különböző lehetőségeket rejtenek magukban, gondoldj arra, hogy esetleg kiürítik a várost, a melyben laksz, áthelyeznek családoddal együtt s akkor nem tudsz mit csinálni a felhalmozott tartalék élelemmel“ — mondja a felhívás.

A körlevél ezután tanácsot ad a vásárlásoknál s felsorolja, hogy mennyi élelemre van szüksége egy személynek két hónapra: 20 kg. burgonya, 2 kg. cukor, 10 dkg. tea, 40 dkg. kávé, 40 dkg. árnyakávé, 30 dkg. kakao, 1 kg.

dara, 1 kg. hüvelyes, 10 kg. huskonzerv, 10 kg. liszt, 30 drb. tojás, 5 kg. szárított gyümölcs. Ezenkívül a gyermekek részére ajánlatos kondenzált tejet beszerezni.

— Őrizzék meg nyugalmatokat és okosan vásároljatok! — fejezi be felhívását a körlevél.

Tegnap a prágai piacon és prágai kereskedésekben nagy kereslet mutatkozott zsirban. A nagy kereslet következtében a zsirkészet kifogyott, amely a prágai háziasszonyok körében nagy izgalmat keltett. Még a tegnapi esti órákban hivatalos jelentés látott napvilágot, amelyben a prágai vágóhid igazgatósága közli, hogy a zsirhiány csak átmeneti tünet és rövidesen ismét kapható lesz zsir tetszésszerinti mennyiségben.

Bonnet tárgyalásai a lengyel követelésekről

Páris. Bonnet külügyminiszter tegnap hozzászólt Lukasevics lengyel követtel, aki a lengyel követeléseket terjesztette a francia külügyminiszter elé. A külügyminiszter ezenkívül Sir Trick Pitt angol követtel tárgyalat hosszasan.

Prágából jelentik a Német Távirati Irodának: Hír szerint a kormány még ma hivatalos közleményt szándékozik kiadni, a melyben hivatalosan is megerősíti, hogy elfogadja az angol—francia javaslatokat tárgyalás alapjául. Mindamelllett a kormány lemondásával számolnak.

Láthatatlan fényt talált fel egy holland katonatiszt

Légítámadásnál nem kell elsötétíteni a városokat!

Amszterdam. J. Bikker hollandi tartalékos százados szenzációs találmánya alkalmas lehet arra, hogy a légvédelem mai rendszerét lényegesen megváltoztassa. Bikker százados olyan lámpát készített, amelynek fényét úgy lehet szabályozni, hogy csak bizonyos irányból és csak bizonyos távolságra látható. Ha a találmány, amelyet már a hiversumi légvédelmi gyakorlaton sikeresen kipróbáltak, a gyakorlatban teljesen bevállik, légítámadás esetén nem kell majd félelmes sötétségbe borítani a városokat. Lehetővé válik a teljes forgalom normális lebonyolítása anélkül, hogy az ellenséges repülők a városból valamit is megláthatnának.

A Bikker-féle világítás — különben „láthatatlan fénynek“ nevezték el — elve az, hogy a fényforrást egy hosszabb cső végében helyezik el. A cső belsejét megfelelő fényfógló ernyőkkel látják el, a fényugarak az ernyők mentén haladnak a cső szűk nyílásáig. Az így keletkezett fénynyaláb csak abban az irányban világít, amelybe a cső tengelyét beállították és annyi ereje nincs, hogy visszfényt kelthessen. Pontosan szabályozni lehet azonkívül hatásának távolságát is.

Ha Bikker-féle lámpákkal irányítják az uccai közlekedést, a jelzéseket felülről nem lehet látni, csakis a járókelők láthatják egy bizonyos távolságból. Ha az autókra Bikker-féle fényzórókat és hátsó lámpákat szerelnek, ezeknek hatótávolságát úgy lehet szabályozni, hogy közlekedési baleset ne történhessék, de néhány méter távolságon túl a lámpa fénye ne hatoljon.

Ilyenformán az ellenséges repülőtámadás ellen védekező város felülről és távolról nézve teljesen sötét, de az élet normálisan tovább folyhat benne járhatnak az autók, villamosok, éghetnek a lámpák a házak belsejében is, a város lakossága felszabadul az elsötétítés nyomasztó pszichológiai hatása alól — az ellenséges pilóták azonban a meg-

világított, élő és dolgozó városból semmit sem látnak.

Hatalmas autósztogok vonulhatnak fel nyugodtan az ellenséges repülők szeme alatt a Bikker-féle „láthatatlan fény“ segítségével. Egy-egy autó lámpájának hatósugara éppen csak annyira terjedhet, hogy az utána következő autó vezetője lássa, például négy méter szélességre, másfél méter magasságra és tíz méter távolságra. Ha a következő kocsi tíz méternél messzebb van, az előbbi kocsi fénye már láthatatlanná válik. De ugyis be lehet állítani a Bikker-lámpát, hogy például csak tíz méter távolságban hasson s ne csak ezen túl, hanem ezen belül is láthatatlan legyen a fénye. Ez arra jó, hogy a következő kocsi szabályos, állandó távolságot tudjon megtartani.

A hiversumi kísérleteknél a Bikker-lámpákkal világított utakon 40 kilométer sebességgel haladtak az autók, anélkül, hogy az irányt eltévesztették volna.

URANIA 5, 7.15 és 9.30. Ma premier!

Kivételes kettős műsor

I. **Pánik a levegőben**

Érdekfeszítő, izgalmas kalandorfilm

LEW AYRES, FLORENCE RICE

II. **A jazz bolondjai**

Soha ennyi muzsikát, ötletes mózat és vígságot nem adott film

A „jazz-band“ fejedelmével

JACK HILTON-nal

a főszerepben.

Férfiszövetek

álmeneli- és félikabál-anyagokban,
szabókellékekben nagy raktár és
olcsó árak

Faur P.

posztóruház
Arad, Buloyar utul
Eg. Maria 16.

CONSUM és INLESNIREA tagokát 3 havi részletre kiszolgálunk!

Árja, vagy nem árja...

Hajsza az ősök után...

A Német
Birodalomba
elszarmazott
aradiak kutatják

az aradi parókiákon

az ősök fajtisztaságát. — Az Anschluss után több száz, származást bizonyító okiratot adtak ki az aradi egyházközségek. — Néha „kellemetlen”, sőt tragikus meglepetéseket rejtegetnek az anyakönyvek sárguló pergamentjei...

Hogyan állapítják meg Aradon az ősök származását?

Mintegy kétszáz esztendővel ezelőtt, amidőn az Ur szolgálai, a kármzás ferencendi páterek sercegő ludtollal feljegyezték az utókornak: Anno Domini... született... meghalt... — nem gondoltak arra, hogy valaha ezek a sárguló pergamentekre rótt sorok egzisztenciák megmentői vagy szétzúzói lesznek. Ezek az anyakönyvi feljegyzések, — amelyeket manapság országhatárokon túl, a feledés mélységébe tűnő időkben kutatnak, — határozzák meg most, hogy kinek van joga a Német Birodalom aatárain belül a polgári életre. Sokan magabiztos, azaz „családban-biztos” kézlegyintéssel vették tudomásul, hogy még a dédszülők származását is fej kell kutatni az ősi lakhelyen, s ezt

a kikerülhetetlen, és sok utánjárást igénylő munkát ügyvédre, esetleg a konzulátusra hárították — vállalva a költségeket. Azonban sokan, akik „gyanakodtak”, s nem voltak biztosak abban, hogyan terebélyesedik a családfa, önmaguk kezdtek hozzá a kutatáshoz.

És most, amidőn ez az őskutató munka még javában folyik, megállapítható, hogy az anyakönyvek sokszor kellemetlen csalódásokat rejtegetnek. Mert sokan, még csak nem is sejtették, hogy valaha, — talán egy-két évszázaddal ezelőtt, — árja szempontokból „keveredés” történt a dédszülőnél, amidőn egy nem árja leányt választott élettársul.

ták az anyakönyvi bejegyzést. Hosszas kutatás után egy véletlen során derült ki, hogy egy elírás folytán került ki a figyelmet. Az aradi anyakönyvbe az ős neve Lissig-nek volt bejegyezve. Tehát a régen az anyaföldben porladó páter elírását most századok múlva kellett helyesbiteni, ami nagyon körülményes eljárás. Ha kétségtelenül bebizonyosodik a tévedés — mint ahogy a jelen esetben is történt, — a megyéspüspök külön engedélyre szükseges a hiba kijavítására. August Lissy esetében dr. Pacha Ágoston püspök gondos, körültekintő vizsgálat után engedélyezte, hogy a hibásan írt nevet kijavítsák.

Számtalan példát lehetne még felsorolni, — de így nem csak egy riport, hanem egy vaskos könyv keretében sem férne el, — mennyi utánjárást, meglepetést rejteget egy anyakönyv. Sokszor incselkedik a kiismerhetetlen sors: megtörtént már, hogy épen a legelső ős, akit a német árja-törvények még kereszténynek követelnek, nem volt „fajtiszta”. Hiába keresztény a következő nemzedék, ez az egy „régí hiba” mindent elront a mai világban...

Keresztélyferenc

Színház

Színinövendékképző studio
létesül a temesi helytartóság
körzetében
Aradon kezdi meg működését
a színiiskola

A kulisszák mögött rendkívül nagy energiával folyik a munka a magyar színpadi kultúra utánpótlásáról való gondoskodás ügyében. A kolozsvári „Thalia” járt elől jó példával, amikor megszervezte a maga stúdióját, amely százszázalékosan beváltotta a hozzáfűzött reményeket. Az új színidénnyel kapcsolatban felmerült az a terv, hogy a temesi helytartóság körzetében a kolozsvári színészképzőtől teljesen független studio alakuljon meg. Szendrey Mihály jogerős színgazgató-sával kapcsolatban kapott életere ez a nagykonvenciójú terv, amely most már a megvalósulás stádiumában van. A helytartóságon belül működő szakemberek legiava csoportosult a temesi színészképző megvalósításának gondolata köré. Horváth László és Felhő Ervin már meg is szervezték azt a gárdát, amely vállalta az újonnan jelentkező női és férfi növendékek lelkiismeretes, minden igényt kielégítő kiképzését.

A temesi színiiskola már szezonnyitáskor megkezdte működését. Az előadók megszervezését Horváth László és Felhő Ervin vették kezükbe. A prózai szaktárgyakból a beszéd és értelemgyakorlatok tanítására maga Horváth László vállalkozott, akinek széleskörű intelligenciája és tudása biztos garanciája annak, hogy tökéletes oktató munkát fog végezni. Az operettszék előadója Felhő Ervin, akinek széleskörű gyakorlati tudása az előadópódiumon is teljes garancia. Zene és énekszakon Szabó Ica, a tavalyi társulat tehetséges és közszeretnek örvendő karmesternője vállalta akl okleveles ének- és zenetanár. A színpad és irodalomtörténetek előadója Sós Aladár hírlapíró lesz, aki a gyakorlati célnak megfelelően a színikultúra széles perspektívájára fogja beállítani ennek a hézagpótló intézménynek a növendékeit. Idősebb Szendrey Mihály is vállalkozott arra, hogy a színpad gyakorlati oldalaira fogja oktatni a színiiskola növendékeit. Idősebb Szendrey sok évtizedes ténykedése biztos garanciát nyújt, hogy mint oktató is tökéletesen megállja a helyét. Az iskola programjában szerepel továbbá a vívásnak és a fegyelmezett mozgásnak az oktatása.

A temesi helytartóság körzetében működő színiiskolába már most lehet jelentkezni naponta délelőtt 12-től 1-ig a színházi irodában, ahol minden további felvilágosítással is szolgál az iskola vezetősége.

Őszi ruhákat, kabátokat
Iest, tisztít
Alexandru KNAPP Sándor
modernül berendezett vállalata
Str. Bratranu 2-4. szám. Minorita-palota.
Ep. Ra du 10.

Tallózás a többszáz éves pergament-lapokon...

Az aradi keresztény egyházak levéltáraiban mintegy két évvel ezelőtt kezdődött meg az „őskutató” munka. Azelőtt csak szórványosan jöttek az ajánlott levelek, s a német konzulátus átiratai, de az utóbbi két évben és most, az Anschluss után különösen megsaporodott itt Aradon is a dédszülők, nagyszülők faji eredetének kutatása. Példaképpen említjük, hogy

„a római katolikus plébániahivatalhoz az utóbbi két hétben 41 levél érkezett,

amikben a Német Birodalom területén élő, Aradról elszarmazottak az ősök keresztlevélét kérik. Legtöbbször személyesen intézkedtek, hogy az egzisztenciát biztosító keresztleveleket kézhez kaphassák, de sokan az ismerősök, üzletfelek, az itt élő rokonok révén igyekeznek megszerezni az aradi egyháztól a származást bizonyító okiratokat. Számtalan esetben a temesvári német konzulátus útján kérik az ősök keresztlevelét, — a plébániahivatalokban már jól ismert vendég a birodalmi sással, piros alapon fehér horogkeresztrel ellátott, pecsétes, német konzulátusi levél, amelynek a szövege csaknem mindig azonos.

— Hogyan kutatják a régen elfeledt ősöket az anyakönyvi levéltárakban? ...

Ezt az aradi római katolikus plébánián szemleltető módon mutatta be Sismann Gedeon minorita szerzetes:

— Az aradi római katolikus anyakönyvet, — mondotta — a minoriták Aradon való letelepedése után kezdték írni és megőrizni. A legrégebb anyakönyvi bejegyzést 1702-ik esztendőből keltezték és a minorita-rend tagjai azóta is a legnagyobb lelkiismeretességgel és körültekintéssel vezetik. Ime a legrégebb aradi anyakönyv:

Egy fekete bőrkötésű, pergament lapokból álló kötetet hozott ki a páter az irattárból. A könyv oldalán aranybetűkkel nyomtatva: 1702—1751.

— Ez az első kötet, — folytatja ismertetését a páter. — Annakidején negyvenkilenc esztendeig írtak egyetlen könyvet. Kétszázharminchat esztendővel ezelőtt, — Arad csak egy marosparti vár volt, amely körül néhány tanya, a lapokkal és ligettékkel borított végtelen mezőségen. Az Arad-vár környéki katolikus hívek szétszóródva, s így nem csoda, hogy ilyen lassan szaporodtak a bejegyzések.

A ludtollal írt kodexben a sárguló betűk latin nyelven őrzik az utókornak az ősök neveit.

— Elképzelhető, hogy a fakuló, különös, kacs-karingós írásból milyen nehéz „kiszilabizálni” a szöveget. De az utóbbi időben, a gyakori használat miatt már egész folyékonyan tudjuk olvasni. Ime egy példa:

Anno Domini 1741. — 6.ta sept. Baptisavit infantem Pr. Nepomucenus Noie Christinam legitimo thoro natam ex parentibus Joanne Reitter civi molitore et Anna Maria Coniuge Levantibus Georgio Biringe conditionem eiusdem et Christia Consorte, (Az Ur, 1741-ik esztendejében,

Szeptember 6-ikán Noe Nepomuk Atya megkezesztelte a törvényes házasságból született Christinát, kinek apja Reitter János tisztos polgár és élettársa Anna Mária. Keresztszülői Biringe György ugyanolyan állapotu és élettársa Christina.)

— Ennek alapján állítjuk ki, — magyarázta tovább a főtisztelendő ur. — a keresztlevelét, amely manapság oly szükséges a „fajtisztaság” bizonyítására. Amidőn pontos születési évszámot kapunk, nagyon könnyű a munkánk, azonban — mint legtöbb esetben előfordul, — csak hosszas kutatás, szinte detektív-érzék szükséges, hogy megtalálhassuk a keresett dédszülőt.

Kerékpárosok figyelmébe!

Kerékpár alátámasztó lábak különféle kivitelben, ugy a hátsó rész, mint a középtengely alátámasztására megrendelhetők

Böszörményi János és Fia

műszerész és lakatosnál
Str. Iosif Vulcan 1.

A Német Birodalomba szarmazott aradi

A kutató fél számára számtalan esetben a leg-szomorúbb az eredmény. Példának hozható fel az előre óvatos dr. Hans Weltzig brünni (Csehszlovákia) ügyvéd esete, aki nem is sejté, hogy vérbeli rokonság fűzi Franz Wamaczka bécsi mérnökhez. Mindkettőn, rövid időközben, az aradi plébánián kutatták az ősöket és kiderült, hogy mindkettőnek egy és ugyanaz a szépanya, akit 22 éves korában, valószínűleg a házassága alkalmával, keresztelt meg a minorita páter... A német fajvédelmi törvény szerint tehát nem fajtiszták. És erről még csak sejtelnük se voit.

Érdekes, hogy nem csak a polgári réteg szülöttei, hanem az arisztokrácia is milyen lázasan kutatja a családfát. Például a német hadsereg egyik őrnagya, Wilhelm v. Blaschek, aki az aradi Hendrey-családdal, sőt a báró Bánhidycsaláddal van rokonságban, ugyancsak származást bizonyító iratokat kért. A gróf Hannoncourt-család, amelyet a solymosi Dobsa-családdal fűzi rokon kötélek, az aradi anyakönyvből bizonyította, hogy a család a nürnbergi törvények szerint „fajtiszta”.

Hozzunk fel egy ellentétes példát is: Blum Lajos zenész a német konzulátus útján kérte a bizonyító okiratok beszerzését. Rokonságban van az aradi Kherer-családdal.

Amidőn hibázott a lud-toll...

Érdekes eset a bécsi illetőségű August Lissy anyakönyvi titka is. Amidőn az okiratokat kérte, hiába szolgáltat pontos utmutatással, — nem talál-

Atanyer ellen Goedecke féle Anusol!

Kihallgatáson jelenik meg a miniszterelnöknél az evangélikus egyház küldöttsége

Purgly László egyházkerületi főfelügyelő Marta dr. királyi helytartó támogatását kérte

Az ágostai hitvallású evangélikus egyház presbitériumának megbízásából Purgly László egyházmegyei főfelügyelő, Argay György temesvári főesperes társaságában kihallgatáson jelent meg dr. Marta Alexandru királyi helytartónál, hogy támogatását kérjék az evangélikus egyház érdekében. Kérték, hogy a törvényes keretek között biztosítsák az ág. hitvallású evangélikus egyház működését és úgy anyagi, mint erkölcsi támogatással biztosítsák fejlődését.

Az Aradi Közlöny munkatársa felkereste Frint Lajos evangélikus szuperintendens, aki e kérdésben nyilatkozatot adott a sajtó képviselőinek:

— Purgly László és Argay György temesvári főesperes ma délelőtt informáltak a kihallgatás eredményéről. Dr. Marta Alexandru öccsellenciája, miután meghallgatta az evangélikus egyház kiküldötteinnek kérését, tudomásul adta, hogy személyesen nem rendelkezhet az ügyben, mivel az nem tartozik hatáskö-

rébe, de biztosította teljes jóakaratu támogatásáról.

— Az evangélikus egyház — folytatta Frint püspök, — küldöttséget meneszt Bucarestbe, amely a királyi helytartó támogatásával miniszterelnöki kihallgatásra jelentkezik. Ezalkalommal feltárják, hogy az evangélikus egyház fejlődésének biztosítására szükség van az anyagi támogatásra is, épen ezért kérik az állami segély rendszeres kintalását. Az evangélikusok kiküldöttei, akik Bucarestben képviselik érdekeinket, következők lesznek: Purgly László főfelügyelő, Argay György temesvári főesperes, dr. Takács László esperes-felügyelő és Nikodémusz Károly brassói kerületi főjegyző. Az evangélikus egyház kiküldöttei még októberben kihallgatásra jelentkeznek, hogy az aradi egyházkerületi közgyűlés előtt, visszatérhessenek és beszámolhassanak az eredményről. Az egyházkerületi közgyűlést november hó elején tartják meg, a pontos időpontot még nem határozták meg.

A Csermák-ügy mai tárgyalásán

Egymást vádolta Csermákné és Putici Victorné Csütörtökön folytatják a tárgyalást

A Csermák-ügy folytatólagos főtárgyalását szerda reggel Csermák Ferencné kihallgatásával folytatták. Csermákné csakugy, mint az elmúlt napon a feljelentőt vádolta és azt állította, hogy az ékszereket mindig kérés nélkül küldte számára Hartmann Kálmánné. Kihallgatása végén közölte, melyek azok az adósságai, amiket elismer. Negoescu Wladimir bucuresti, Noveanu, Atanasiade aradi ügyvédek adtak még fel kérdéseket a vádlottnak, majd kezdetét vette Csermák Ferenc kihallgatása.

Csermák Ferenc szintén mindent letagadott. Semmiről nem tudott, felesége rokonságát nem ismerte, arról soha senkinek sem beszélt, hogy vagyonuk van, mert nem is volt. Aradon azért maradt, mert megbetegedett és festeni akart. Soha nem foglalkozott otthoni dolgokkal, azzal sem törődött, hogy felesége honnan szerezte a sok ékszert és pénzt, amit elköltött. Kratochwillt nem ismerte soha azelőtt. Felesége nem szólt neki arról, hogy 70 ezer csehkoronája volt. Neki volt ténylegesen 8000 csehkoronája és 4000 dinárja. Gherman Dante dr. Csermákék védője bejelentette, hogy helyettese: Bogotean Maria ügyvédnö fogja helyettesíteni, ha akadályozva lenne a megjelenésben. Butariu Miron dr. Kratochwill védője számos kérdést adott fel a vádlottnak, majd pedig felolvasták Csermáknak a vizsgálóbíró előtt tett vallomását. Ezután a tárgyalást délutánra halasztották el.

Délután Putici Victorné kihallgatása alkalmával sok érdekes ellentmondást hallgatott végig az esküdtszék hatalmas közönsége. Érdekes jelenetre adott alkalmat Negoescu ügyvéd távozása. Amikor az ügyvéd elhagyta a termet, Blanariu ügyész meg-

jegyezte, hogy akkor, amikor Kratochwillra vonatkozólag Putici Victorné fontos állításokat mondott el, különös, hogy Kratochwill ügyvédje eltávozik. A jelenlévő ügyvédek csaknem egyöntetűen az elnök védelmét kérték és igazolták, hogy az ügyvéd Bucurestibe utazik, azért távozott és nem azért, hogy védelmét informálja. Putici Victorné egyébként mindent tagadott és kijelentette, hogy Csermákné kért kölcsönt mindenkitől és ebben Kratochwill mérnök volt segítségére. Elmondta a bucurestii utjait történetét és azt, hogyan csalt ki tőle is a Csermák-házaspár több ezer leit. Elmondta továbbá, hogy Csermákék levelet kaptak Kratochwilltól és a levelet Puticiné szerint Seba volt romániai csehszlovák követ is aláírta. Vallomásának egyik érdekes részlete arról szólt, hogy ő odaadta pénzt Csermáknénak, aki azt Aradon átváltoztatta csehkoronára és a Banca Națională útján elküldte Bucurestibe az angol—csehszlovák bankban

Pella miniszter nyilatkozata

Románia nem fogadhat be újabb menekülteket A középeurópai menekültek ügyének rendezésé

Genfben a Népszövetség külön bizottságot alakított a menekültek ügyének tanulmányozására. A bizottság ülésén Pella, román meghatalmazott miniszter is felszólalt, aki kifejtette a román kormány hivatalos állásfoglalását a menekültek kérdésében. Pella miniszter hangsúlyozta, hogy a román kormány szívesen támogat olyan szervezet, amely megfelelő eszközökkel rendelkezik a menekültek ügyének megoldására,

különösen a középeurópai menekültek ügyének rendezésére. Egyébként meg van győződve arról, hogy egy pénzügyileg és technikailag jól megalapozott szervezet Középeurópa minden állama rokonszenvvel fogadna.

Pella miniszter ezután hangsúlyozta, hogy

dolgozó Kratochwill mérnöknek.

Puticiné ezután a tárgyalást vezető elnök kérdéseire elmondotta, hogy tudomása volt arról, hogy a Csermák-házaspár mindenképpen értékesíteni akarta a birtokában lévő értékpapirokat.

— Látta ezeket az értékpapirokat? — kérdezi az elnök.

— Az értékpapirokról először dr. Luțai Cornel irodájában hallottam, amidőn ezek értékesítéséről beszéltek. Tudomásom szerint ezeket az értékpapirokat akkor Luțai dr. irodájában helyezték lefektetbe.

Ezután, amidőn Puticiné vallomását jegyzőkönyvbe diktálják, az elnök elrendeli a tárgyalás 10 percre való felfüggesztését.

A szünet után mintegy negyed óráig tart még a tárgyalás, amelynek folyamán Puticiné elmondta, hogy Barna Athanázról 62 ezer lei összeget vettek fel kölcsön, amelyre váltó- és saját ingamánára való befizetési biztosítékot nyújtott. Kijelentése szerint a 62 ezer lei összeget Csermákné vette át, aki hangsúlyozta, hogy Kratochwill mérnök a beváltás költségeire pénzt sürgetett s emelkül az értékesítési munka megakad. Puticiné az elnök kérdésére ezután tudomásul adja, hogy a kölcsönvett összegből mintegy 20 ezer leit visszafizetett, de a maradék összeggel még mindig tartozik.

Egynegyed nyolc órakor Puticiné vallomása után az elnök berekeszti a tárgyalást és kihallgatásokat csütörtök reggel 9 órára halasztja el. Az ügyvédek kérdésére a tárgyalást vezető elnök tudomásul adja, hogy a tanúk kihallgatása a vádlottak vallomástétele után, pénteken kezdődik meg.

Kunder Antal az új magyar kereskedelmi miniszter

Budapestről jelentik: A Magyar Távirati Iroda jelentése szerint Horthy Miklós magyar kormányzó, a miniszterelnök előterjesztésére, Kunder Antal kereskedelmi és közlekedésügyi államtitkárt magyar királyi kereskedelmi és közlekedésügyi miniszterre nevezte ki.

Churchill Párisba utazott

Londonból jelentik: Winston Churchill a konzervatívpart vezére kedden este repülőgéppel Párisba utazott. A Reuter-ügynökség jelentése szerint utazásának célja az, hogy tájékozódjon a helyzetről.

Jugoszláviában és Törökországban tárgyal a német gazdasági miniszter

Belgrádból jelentik: A német távirati iroda jelenté, hogy Funk gazdasági miniszter a dalmáciai tengerparton üdül és szeptember harmincadikán háromnapos tartózkodásra Belgrádba érkezik, ahol a jugoszláv kormány vendége lesz. Innen Törökországba folytatja útját.

Az USA. távol marad az európai vitáktól

Newyorkból jelentik: Roosevelt, a Fehér Ház sajtóértekezletén a következő kijelentést tette:

Remélem a jövő héten szerdán, vagy csütörtökön visszatérhetek a vidéki otthonomba, ha a dolgok odaát lecsillapodnak.

Ebből arra következtetnek, hogy az Egyesült Államok távol tartja magát az európai vitáktól.

Zanuck Darryl a 20th Century-Fox produkciós főnöke 1938. esztendőre elnyerte a legnagyobb kitüntetést, amit egy gyártásvezető elérhet: az „Irving Thalberg Memorial“-t, egy hatalmas aranszobrot, a legművészebb és legilmszerűbb produkció nagydíját. Zanuck a „CSIKÁGÓ, A BÜNÖS VÁROS“ c. filmjével nyerte el a díjat.

CENTRAL: 5. 7.15 és 9.30 kor.

A község már döntött: Minden oddigit fel! Almu!

SONIA HENIE
világlíra

A táncoló angyal

HIREK

ARADI KÖZLÖNY

Cefon: 11-51. Sürgőnycim: KÖZLÖNY

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
ARAD, Bul. Reg. Maria No. 19.

Előfizetési áraink:

Égész évre... 840 lei || Negyedévre 210 lei
Hószáraz... 420 „ || Egy hónapra 70 „

Portámadás, vigyázat..!

Ma, amidőn az egész ország területén gáztámadási próbákat rendeznek, felhívjuk az illetékes hatóságok figyelmét azokra a sűrűn gomolygó, tejfehér és átlátszó porfellegekre, amelyek a város legforgalmasabb teherútvonalán, a Mocloni-uccán végig a pályaudvar és a város belterülete között kavarog a levegőben minden jármű után. A gáz veszedelem elől megtanultuk, hogy az „Adapost“-okba meneküljünk; de mit tegyünk a porfellegekben viharzó baktériumok és bacillusok ellenséges millárdjai ellen...? Mit tegyünk, akiknek se gázárcunk s porárcunk nincsen, csak egyetlenegy felteni való egészségünk?

A város többi uccán sem jobb, csak némiképen nyhultabb a helyzet. A felszedett aszfaltgyalogjárók alól ugyancsak millárdszámra szállonganak elő a köröközők. Ki csodálkozik még azon, hogy valamennyi kórházunkban minden hely megtelt és pót-járványkórházai lerakódásokat kell felállítanunk a betegek befogadására...?

Aradváros polgársága azonnali intézkedéseket sürget és ezúton ajánljuk a tennivalókat a város közigazgatási, köztisztviselési és nem utolsósorban a közegészségügyi szervezetének figyelmébe. Szálljon ki a bizottság a veszélyeztetett területekre és tegye meg intézkedéseit, hogy elháruljon a porveszély a város lakosságának feje felől, nehogy minden egyes közvilágítási jármű közeledtére külön riadót kelljen tartani a járókelők részére: „Vigyázat, portámadás közeledik; meneküljön mindenki, amerre tud!“ Azt hisszük, az ilyen veszedelemeket még könnyebben lehet szerezni, mint a gáztámadásokat. Csak — hiába — ezt is meg akarjuk csinálni!

— ORSZAGOS BÜNYGYI STATISZTIKAI HIVATALT ÁLLIT FEL A KORMÁNY. Bucurestiből jelentik: Hogy az új büntető törvénykönyv hatását jobban figyelemmel lehessen kísérni, Victor Iamandi igazságügyminiszter rendeletet írt alá, amely Bünygyi Statisztikai Hivatal intézményét létesíti és amelyben az ország valamennyi bírósága nyilvántartja a büntetéseket és vétségeket.

— Meghosszabbították az idegen állampolgárok jelentkezési határidejét. Bucurestiből jelentik: A munkaügyi miniszterium október hó 15-ig meghosszabbította az idegen állampolgárok részére az iratok benyújtására adott határidőt.

— MAJLATH GUSZTAV KÁROLY ÜDVÖZÖLTÉ MARTON ARONT. Gyulafehérvárról jelentik: Márton Aron, az erdélyi egyházmegye újonnan kinevezett apostoli kormányzója, elfoglalta új méltóságát, Majlath Gusztáv Károly érsek, aki tudvalevőleg betegsége miatt tavasszal lemondott az erdélyi püspöki méltóságról, táviratilag üdvözölte Budapestről Márton Aron apostoli kormányzót. Az üdvözlő távirat szövege a következő: Örömmel értesültem kinevezéséről. Nehéz munkákra Isten áldását kérve, küldöm üdvözlőmet, Majlath Gusztáv gróf, érsek.

— Lemondott Kelemen Kornél, az OTT elnöke. Budapestről jelentik: Kelemen Kornél, az OTT elnöke a magyar országos testnevelési tanács legutóbbi ülésén éles bírálatban részesítette az OTT mai szervezetét és kijelentette, hogy a legfőbb magyar sporthatóság elvált és nem felel meg céljának. Kelemen Kornél ezután benyújtotta lemondását. Az illetékes kormánykörök nem vették tudomásul még a lemondást. Lapvélemények szerint a lemondás a Kelemen Kornél ellen irányult lapámadásokkal is kapcsolatban áll és a lemondás véglegesnek tekinthető.

— Módosítják a büntető törvényt. Bucurestiből jelentik: Iamandi Victor igazságügyi miniszter kihallgatáson jelent meg Ófelsége II. Carol király előtt, akinek átnyújtotta a büntető törvénykönyvnek az új alkotmány szellemében történt módosítását megvalósító törvényjavaslatot. Ófelsége aláírta a törvényjavaslatot, amely a közeli napokban jelenik meg a Monitorul Oficialban.

— CISAR KATOLIKUS ÉRSEK RÓMÁBA UTAZOTT. Temesvárról jelentik: Cisar Alexandru bucurestii római katolikus érsek, aki szombaton este Temesvárra érkezett, Rómába utazott, ahol kihallgatáson jelenik meg a pápánál. Az érseket Pacha Agoston dr. megyéspüspök, Unterweger Lothár dr. és Waltner József dr. kanonokok kísérték el a pályaudvarra, ahol szívélyes búcsút vettek tőle.

Egyre homolyabb a játék...

...és összeomlik a távbeszélő palota...
Lángbaborul a postaépület... A lakosság fedezékbe menekül. Csütörtök délelőtt fél tizenkétkor a légítámadás kísérteties hangulata lesz úrrá a város uccáin és a közönségen, amikor majd az emberek a vérszesen felsíró szirénabugásra és harangkongatásra gyorsan a legközelebbi fedezékbe menekülnek...

Előre megrendezett, veszélytelen hadijátékról van szó s eddig a hasonló légvédelmi gyakorlatok inkább kedélyes, mint drámai hangulatban folytak le. Most azonban, hogy a világ felett a háború sötét szárnyainak árnyéka borítja el a napot, valahogy a valóság erejével hat, a fenyegetően brutális valószínűség érzését kelti ez a harci játék. Most már valahogyan érezzük, hogy nem játszunk, hanem ténylegesen gyakorlatozunk. Próbát tartunk egy, talán már nem is olyan messze időpontra eső, előadásra...

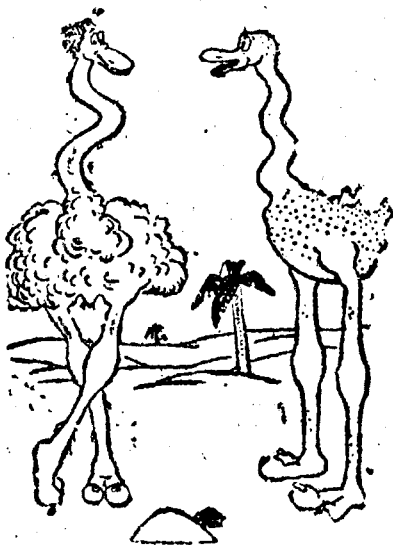
Egyelőre minden esetre elmaradnak a támadó repülőgépek és elmaradnak a bombák is. De valahogy úgy érezzük, hogy a világ nagyvárosai számára már előkészületben vannak ezek a tömeggyilkos harci eszközök, amelyek vérral borítják, jajjal telítik, gyászba borítják az országokat. Ma még tervszerűen beállított próbán veszünk részt, de ha nem is a mérgező gázok izét, minden esetre az elkeseredés keserűségét érezzük szánk szélén, amikor feszült figyelemmel lessük a képzelt támadásra szánt tíz perc elmúlását.

Összeomlanak a házak, lángbaborulnak az ipartelepek és emberek ezrei buknak szörnyű találatától sebesítve, vagy méregtől felmárt szervezettel az uccákra. Ez a holnap háborújának egyik kiáltása és ezzel ismerkedik Arad csütörtök délelőtt fél tizenkétkor... hálstennek csak gyakorlatban... (b.)

— Egyhónapi fogházat kapott rágalalmazásért. Az aradi törvényszék első tagozatának Janca-Spornic tanácsa tegnap tárgyalta Marinovici Gheorghenés által Secianschi Radivoine ellen indított rágalalmazási pert. Ez év februárjában a vádlott Secianschi Radivoine azt állította Marinovici Gheorghenéről, hogy könnyű életet folytatott és több lopást követett el. A törvényszék Palincas Ioan, a felperes képviselőjének beszedése után Secianschi Radivoine-t rágalalmazás vétségében mondták ki bűnösnek és ezért egyhónapi fogházbüntetésre és ezer lei erkölcsi kártérítés megfizetésére kötelezte.

— Terv a lelkészek besorozásáról. Bucurestiből jelentik: A hadügyminiszterium sorozási ügyosztálya kérdést intézett a kultuszminiszteriumhoz, hogy a tényleges szolgálatot nem teljesítő lelkészek, akik negyvennegyedik életévüket nem töltötték még be, nem-e sorozhatók be. A kultuszminiszterium nem döntött az ügyben, mert előbb a szent szinódus véleményét kell, hogy kikérje, mert amennyiben ezeket a szolgálatot nem teljesítő lelkészeket besoroznák, úgy felmentésük megszűnne.

A sivatagban

— Leborotváltattam magam, mert úgy halottam, hogy a struccot már nem divat.

— Megszüntetett rendőrkeszturák. Bucurestiből jelentik: Călinescu Armand belügyminiszter rendelkezése az alábbi megyeszékhelyek rendőrkeszturái megszüntetése és továbbra mint az illető megye rendőrségeinek kötelékébe tartozó egységek működnek. A keszturák vezetői továbbra is helyükön maradnak. A városok a következők: Bacău, Bălți, Botosani, Ceateu Albă, Déva, Focșani, Ismail, Lugos, Marosvásárhely, Tighina, Tulcea és Turnu Măgurele.

— Ioanas Vasile a törvényszék előtt. Az aradi törvényszék második tagozata szerdán tárgyalta Ioanas Vasile, volt gáji előjáró perét. A vádirat felolvasása után kezdte meg a törvényszék Ioanas Vasile kihallgatását, aki tagadta a terhére rótt büncselekményeket és kijelentette, hogy azok a taxák, amelyeket szedtetett, csak olyan adományok voltak, amiket önként ajánlottak fel számukra és azt előtte minden előjáró megkapta. Erre különben is szükség volt adminisztrációs célokra. Első tanúként Sperneac Ioan hallgatták ki, majd pedig rajta kívül több városi tisztviselőt, akik több-kevesbé mentővallomást tettek. A törvényszék és a védelem is eltekintett a beidéztet 120 tanu kihallgatásától és a vád és a védbeszédek elhangzása után az ítéletkihirdetést csütörtök délelőtt halasztották el.

— Házasság. Döry Márta és Grallert József f. hó 20-ikán házasságot kötöttek.

— Ötnapos közmunka Cernăuțiiban. Cernăuțiiből jelentik: A cernăuți-i polgármester rendeletet adott ki, amelyben a közigazgatási törvény 147. szakasza alapján minden 17—60 év közötti férfilakost ötnapi közmunkára kötelez. A rendelet megállapítja, hogy a köztisztviselők nem rendelkezhetnek ki a közmunkára, ennek ellenében azonban napi ötven leit kell fizessenek megváltásként. Ugyanez vonatkozik azokra az egyénekre, akik nem jelennek meg a közmunkán, ezek azonban napi hetvenöt leit kötelesek fizetni.

— Ha szép elegáns öltönyt és felöltőt akar, csináltassa meg a „Lord“ férfidivat szabóságánál. (Fredeti angol és Langer-szövetek.) Arad, Bulev. Reg. Maria 2—4, Neuman-palota, Telefon: 18-44.

— A SZÉPSÉGVÉRSÉNY ALDOZATA. Koppenhágában nemrég nemzetközi szépségversenyt rendeztek, amelyen Miss Európának Salonen Sirka finnországi tanítóképzői növendékét választották meg, aki a nyarat Dániában töltötte. Mikor most hazaérkezett Finnországba, alig hogy kiszállt a hajóból, kellemetlen meglepetés várt rá. A tanítóképző intézet igazgatósága ugyanis értesítette, hogy az iskolából kizárta, mert a szépségversenyen való részvétele nem egyeztethető össze az iskolai erkölcsökkel.

— MEGTALÁLTÁK A TIRANAI REPÜLŐKATASZTRÓFA ALDOZATAINAK ELTÜNT ÉKSZERREIT! Nápolyban a rendőrség letartóztatott két egyént, akiknél körülbelül ötmillió óra értékű ékszert találtak. A vizsgálat megállapította, hogy az ékszereket Nápoly környékén parasztlakóknál találták meg azon a helyen, ahol hónapokkal ezelőtt az a repülőgép lezuhant, amely a tiranai királyi esküvőről a vendégeket szállította. Ezzel a repülőgéppel újságírók és egy párisi ékszerész képviselője is utazott, aki visszahozta a Zog királynak bemutatott ékszereket. A parasztlakókat az ékszereket találtak meg, amelyeket a két élelmes egyén potom áron vásárolt meg tőlük.

— REVOLVERES SZERELMI DRAMA A CONSTANTAI TENGERPARTON. Constanțaból jelentik: Véres szerelmi dráma színhelye volt hétfő este a constantai tengerparton a Carol királyi moló. Dumitru Paraschivescu, a CAPS vállalat fiatal tisztviselője revolverével rálőtt szerelmésére, Constanța Mihailov nyolcadikos gimnázista leányra. Ezután saját maga felé fordította a fegyvert, s szíven lötte magát. A leány csak könnyebb sérülést szenvedett s állapota nem ad okot aggodalomra, a fiatalember azonnal meghalt. A két fiatal már régóta szerette egymást s házasságra gondoltak, Paraschivescu szülei azonban elleneztek ezt a tervet, azért, mert a leány bulgár származású volt. A fiatal pár erre elhatározta, hogy együtt megy a halálba.

— Jó eredménnyel zárul Aradon az egészségügyi hadjárat. Arad külvárosában befejezés előtt áll az egészségügyi hadjárat. Coțioiu Romuald dr. városi főorvos körültekintő és lelkiismeretes irányításával nagy munkát végeztek az egészségügyi közegek és a rendelkezésükre bocsájtott segéderők s annak, hogy most már végetérnek a közegészségügyet szolgáló helyszíni munkálatok, annak elsősorban az az oka, hogy a főorvosi hivatal rendelkezésére bocsájtott katonai előkiképzés ifjak már csak rövid ideig vehetők igénybe. Gáiban dr. Curtuțiu Valeria, Pernyáiban dr. Lust Ferenc, a Kádastelepen és a Ludigtelepen dr. Pascuțiu Silviu, a Mosóczytelepen Vățian Traian dr., Mikalakán pedig dr. Teohari Mihai hatósági orvosok vezették az egészségügyi hadjáratot, amelynek eredményeiről a városi főorvosi hivatal részletes jelentést készít és juttat el az egészségügyi miniszteriumhoz.

Pénteken folytatja bérma- körútját Pacha Agoston dr. megyéspüspök Aradmegyében

Dr. Pacha Agoston megyéspüspök szeptember 23-án folytatja aradmegyei bérmautját. Pénteken Ó-Csanádra érkezik a püspök, ahol ünnepélyes fogadtatásban részesítik az egyházmegye vezetőjét. Ó-Csanádon két napig tartózkodik a bérmaút püspök. Ezután, — vasárnap, szeptember 25-ikén, — Ujradra és Kisszentmiklósa megyébe, ahol ugyancsak bérmaút. Szeptember 30-ikán Tornyan és Szerdahaton, október 1-én Nagyvarjason, október 2-án Glogovácson és Mikalacán osztja ki a bérmaútszentségét. Ezután rövid félbeszakítás után, — október 10-én Földán, 11-én Voitegen és 13-án a bérmaútot utolsó állomásán Ghiselán tesz látogatást az egyházmegye püspöke. A bérmaúton lévő püspököt minden községben ünnepélyes külsőségek között fogadják az egyházközségek vezetői és a hívek tömege.

— A betegsegélyző pénztár kormánybiztosa Temesváron. Panatázopol Vintila, a romániai központi betegsegélyző pénztár kormánybiztosa tegnap Temesvárra érkezett. Megvizsgálta az itteni betegsegélyző pénztár ügymenetét és ellenőrzést tartott az intézmény hivatalaiban. Majd behatóan érdeklődött a Bul. Maria-n felépítendő új betegsegélyző pénztári épület helyzete felől, amelyet — mint ismeretes — tavaly kezdtek építeni, de még máig sem adták át hivatásának. Valószínű, hogy a kormánybiztos Aradot is felkeresi.

— Maradnak a külföldi edzők? Olyan hírek jelentek meg, amelyek szerint a „Sträjer-parancsnokság” rendelkezése alapján külföldi edzők október 1-e után nem működhetnek az országban. Ez a hír nem bizonyult valósnak — írja az egyik fővárosi sportlap — mert az ország sportjának fejlesztése érdekében szükség van a külföldi edzőkre és így nincs akadálya annak, hogy az országban tevékenységet fejtessenek ki.

— A román repülőársaság gépei négy hónap alatt kereken egymillió kilométert repültek. A négyhónapos repülőidény alatt a LARES gépel Olaszország, Magyarország, Lengyelország, Csehszlovákia és Jugoszlávia területe felett repülték át ezt a távot, — a legcsekélyebb baleset nélkül. Kiszámították azt is, hogy az egymillió kilométert 4545 óra repülési időtartam alatt tették meg a légitársaság utasszállító repülőgépei.

— Október 2-án, vasárnap indul Aradról az 1938-as esztendő utolsó zarándok csoportja. Ezt a zarándokutat az aradi plébánia a Rózsafüzér Társulattal karöltve rendezi meg. A zarándokutal kapcsolatban felhívjuk az érdeklődők figyelmét arra, hogy idejében jelentkezzenek a részvételre. Ismeretes, hogy a legutóbbi zarándokútra oly sok volt a jelentkező, hogy a zarándokvonat jegyét még a jelentkezések határidejénél is hamarabb elfogytak. A későn jelentkezőket a plébánia hivatal kénytelen volt visszautasítani. Most éppen ezért kéri, hogy a részvételi szándékot idejében jelentsék be, hogy a rendezőség biztosíthassa a zarándokut zavartalan lefolyását. A villamosvasúti jegyekért jelentkezni lehet szeptember 27-ig a belvárosi római katolikus plébánia-hivatalban.

— A zsidó kulturház nyelvkurzusai. Az aradi zsidó hitközség kulturháza az őszi előadássorozat beindításával egyidejűleg nyelvkurzusokat is szervez, melyeken mérsékelt díjak ellenében vehetnek részt mindazok, akik magukat idegen nyelvekben kiképezettni, vagy tökéletesíteni akarják. A kulturház vezetősége román, héber, angol, francia és német nyelvkurzusok rendezését vette tervbe és sikerült a tanfolyamok vezetésére kiváló szakembereket megnyernie. A kurzusokra a kulturház irodája (Str. Consistorului 18.) naponta délután 6 és 8 óra között fogad el jelentkezéseket. A részvételi szándék a kurzusok rövid időn belüli megkezdésére való tekintettel október 1-ig jelentendő be.

— Az aradi magánfoglaltak egyesülete (AFPA) értesíti tagjait, hogy az egyesület minden nap délelőtt fél 11-től 1-ig és délután 5-től fél 8-ig tart hivatalos órákat. Vasárnap délelőtt 11-től 1-ig az olvasóterem a tagok rendelkezésére áll.

— Kilopták az árut a kocsiából. Ertel Emil temesmegyei Chiziatu községbeli lakos feljelentést tett a rendőrségen, hogy az elmúlt éjszaka fél 11 órakor a Hallo-vendéglő előtt várakozó 78-as számú bérkocsiból ismeretlen tettesek elloptak egy vég szövetet. A rendőrség megindította a nyomozást.

O A Frontiera bekapcsolódott a másodosztályú bajnokságba. Ismeretes, hogy a sportszövetség anyagi természetű határozata folytán, amely szerint a vidéki egyesületek mérkőzésenként 1000 lejt tartoznak téríteni az aradi csapatoknak, a vidéki egyesületek visszaléptek a másodosztályú bajnokságtól. A Frontiera most bejelentette, hogy részt kíván venni a bajnoki küzdelmekben és vasárnap már szerepel is. Ellenfele az újonnan alakult AMRA együttese lesz.

Tíz városi alkalmazott elbocsájtásáról intézkedett a városvezetőség

Bejan Romulus dr. helyettes polgármester tudomást szerzett arról, hogy Aradváros költségvetésének terhére nyolc olyan tüzoltó működik az aradi tüzoltóság kötelékében, akiknek alkalmaztatása a város szempontjából szabálytalanul történt. Értésülését a polgármester azonnal átirtak a közigazgatási osztályhoz, hogy a szóbanlévő ügyről részletes jelentést terjesszenek elő. Ugyancsak a helyettes polgármester intézkedésére eljárás indult a városi mentőszolgálatnál működő egyik alkalmazott ellen is, különböző szabálytalanságok miatt. Amennyiben a szabálytalanságok végkép beigazolódnak, a bűnös alkalmazottat azonnal elbocsájtják a város szolgálatából. Végül egy nemrégiben alkalmazott, fiatal városi tiszt viselő elbocsájtására vonatkozó eljárást is folyamatba tette a polgármesterhelyettes mert az illető tisztviselő alkalmaztatása nem feltétlenül szükséges a város érdekeinek szempontjából.

Itt említtük meg, hogy Bejan dr. polgármesterhelyettes szerdán némi módosítást eszközölt az általunk már közölt városi belső ügyviteli rendről intézkedő rendelkezésben. A kérvényezési hivatal — Birou de petitionare, — ebben a formájában megszüntette, illetve ez a hivatal nem működik önálló osztályként. Tisztviselői kara továbbra is azonos beosztással, kizárólag ezen ügyek elintézését végzi, azonban a hivatal nem bír önálló hatáskörrel.

Megérkezett az Ősz...

Tegnap, szeptember 21-ikén kezdetét vette a hivatalos, naptári őszi. A „Vénasszonyok nyara” del előtt még bágyadt napsütésben mosolygott, de délutánra már befellegzett a világcsalásnak s az Ősz megindult borzongó léptekkel a radnai hegyek felől... Híába, ez a világ folyása: nyár után őszi, őszi után pedig a zimankós tél következik. S ha vizsgálatolni próbálunk a tüztagadók között, továbbfűzzük a gondolatort: a tél után egész biztosan újra tavasz és nyár következik...

Bár már ott tartanánk...!

— A fűszerkiskereskedők tisztelgése Vlad polgármesternél. Az Arad és Vidéke Fűszerkiskereskedők Szindikátusának vezetői Pácuraru Brutus kereskedelmi és iparkamarai főtitkárral és Engel Gyula szindikátusi elnökkel az élen tisztelgő látogatáson jelentek meg Vlad Alexandru tábornok, polgármester előtt. Aradváros hat esztendőre kinevezett új polgármestere a szindikátus örökös díszelnöke s ez a körülmény is közrejátszott, amikor a szindikátus vezetői felkeresték az új városvezetőt.

LEGUJABB:

Lapzártakor vett értesülés szerint megerősítjük, hogy SINDELAR — PLATZER, SESTA, TOLDI és dr. SÁROSY a Kontinens futballbűszkeségei f. hó 25-én érkeznek Aradra és néhány napig itt lesznek.

— Egy világláró magyar színész nélményéről rendkívül érdekes képekkel illusztrált cikket közöl a „Déliháb” új száma, amely nagy terjedelemben és gazdag tartalommal jelent meg.

Házilasszonyok figyelmébe!

Ugorka, paprika és más zöldségek eltevéséhez saját érdekükben használják a bevált természetes színt

„ACETUM” ecetet

Kapható minden fűszerkereskedőnél

— Hogyan él az európai ember Indiában? Az Egyenlítő közelében, a legforróbb égöv alatt fekszik Madras, Délindia központja. Mintegy 1500 európai ember él ebben a hatalmas kikötővárosban. Az európaiak nem éppen kellemes életéről és a benszülöttek furcsa szokásairól közöl érdekes — a képek egész sorával illusztrált — cikket Tolnai Világlapja új száma.

EZ A HELY
FENNTARTVA

NAGY KATÓ
LEGUJABB ÉS LEG-
NAGYOBB MILLIÓS
OROSZ TÁRGYU
VILÁGFILMJÉNEK
**FEJEDELM
ÉJSZAKÁK**
HIRDETÉSE RÉSZÉRE

„SCALA” NAGYFILMEK SZINHÁZA
TEL.: 20-10.

Ma csütörtökön utoljára!

Tengerész-kadettek

Zenes Metro-digiáték. ROBERT YOUNG-al

Előadások naponta: 5, 7.15, 9.30.

Matiné: szomb. 3 és vas. 11.30, d. u. 3-kor mérsk. hely.

Pénteken premier!

NAGY KATÓ milliós világfilmje: Fejedelmi éjszakák

— Barnum, a XX. század cirksuzkirálya, ünneleirajzában bevallotta, hogy világhírűvét elsősorban a reklámnak köszönheti. Ő mondotta először, hogy mindenkinnek, akinek eladnivalója van, szüksége van reklámra. Barnum megállapítása ma százszorosán érvényes. — A reklám tudományának népszerűsítését szolgálja a „Reklámélet”, Balogh Sándor kitűnő szaklapja, amely minden számban rengeteg ötlettel, tippel, tanáccsal, hatásos kirakatsfényképekkel siet a kiskereskedő segítségére. Kiadóhivatal: Budapest, V., István-körút 9. Komoly érdeklődőknek díjtalan mutatóványszámot küld.

— DIVATBEMUTATÓ KELET-AFRIKÁBAN. Egy nagy japán textilgyár már évek óta külön osztályt létesített, amely Kelet-Ázsia, Afrika és a szigetvilág többé-kevésbé kezdetleges népeit látja el ruházzal. Egyes vidékeken ez a ruházat nem is áll sokból, de változatossá, csinosná lehet tenni. Kelet-Afrikában ez a vállalat most rendezte meg negerek számára az első hazai divatkiállítását, amelynek az volt a különlegessége, hogy csakis kötényeket mutattak be. Mészsi környékről tódult a benszülött nép, sokan szekereken, de még többen a vállalat által indított autóbuszokon. A divat természetesen a negerek körében is kinyitja a pénztárcákat. A legtöbb vásárolt kötényminta zöld brokátból készült, tépőzárral, a szegélyén színes üveggyöngyökkel díszítve.

— TEHERKOC SINAK VEZETTE MOZDONYAT AZ ITTAS MOZDONYVEZETŐ. Bucureş, tiből jelentik: Sulyos vasuti szerencsétlenség történt hétfőn az épülőfélben levő Babadag—Tulcea vonalon. Egy mozdony, amelynek több kövel töltött teherkocsit kellett volna elvontatnia, olyan erővel rohant bele a teherkocsikba, hogy Chibinschi munkás leesett a vonatról, a kerekek alá került s azok teljesen szétroncsolták testét. A munkás azonnal meghalt, három munkás súlyosan megsebesült. Megállapították, hogy a szerencsétlenségért Ionescu Axim mozdonyvezetőt terheli a felelősség, mert ittas állapotban vezette a gépet.

INSPEKCIÓS GYÓGYSZERTÁRAR:
VOJTEK gyógyszerár, Bulev. Regina Maria
25. (Tel.: 15—10.)

DANCIU gyógyszerár, Piaţa Mihai Viteazul
13. (Tel.: 15—78.)

BERGER gyógyszerár, Saguna-ut.
BERNÁTH gyógyszerár, állomással szemben.

Hirdessen az Aradi Közlönyben

SPORT KÖZLÖNY

„A Gloria csapata még sok meglepetést fog szerezni“ „Az AMTE rövidesen elhagyja a bajnokságban elfoglalt jelenlegi dicstelen helyét“

Vélemények a vasárnapi mérkőzések után

A két aradi csapat vasárnapi szereplésével kapcsolatban az egyik fővárosi sportlapban érdekes nyilatkozatok jelentek meg. A Gloriaról Bauer Constantin, a Rapid sportigazgatója mondott véleményt, az AMTE ploestii szerepléséről pedig egy szemtanú, aki — tekintve, hogy hivatalos személy — megőrizte inkognitóját. Íme a két vélemény:

— Az FC Rapid a győzelmet megérdemelte és ahogyan a játék megindult, azt hittem, hogy nagyarányú győzelmet aratunk. A vezetést azonnal a 2. p. megszereztük. Auer csodaszép fejesével (?). Az első 10 perc elteltével a Gloria feljött és fiatal játékosainak lendületes játéka révén komoly erőkiállításra készítetett bennünket. A második gól olyan helyzet után jött létre, amely próbára tette a szurkolók idegeit. Hatalmas kavardás Theimer kapuja előtt: Barátky lövését a kapus kiöklözi. Auer lövését ismét kiüti, de Moldoveanu labdáját már nem tudja tartani.

— A Gloria az a csapat, amely még sok meglepetést fog szerezni. Rendkívül erősen játszanak és nem kimélik ellenfeleiket. Moldoveanu, Fanescu és Horotan viselik ennek a nyomait. A mezőny legjobbja egyébként Wetzler II. volt, kivüle kitűntek: Barátky, Theimer, Radulescu, Varjassy, Rosculeț, Auer és Henegar.

Az AMTE-val kapcsolatos nyilatkozat a következő:

— Az AMTE a győzelmet megérdemelte és úgy játszott, hogy egy nagyobb arányú győzelem sem lett volna meglepetés. Az aradi csapat végig kézben tartotta a játékot és a látottak alapján a piros-feketék rövidesen el fogják hagyni azt a helyet, amelyet jelen pillanatban a bajnokságban elfoglalnak. Ugy hiszem, hogy Szaniszló formáját a válogatott csapat összeállításánál is tekintetbe kell venni. Ami a Tricolor CFPV-t illeti, többet vártam a csapattól.

Aradi játékvezetők B.-ligás mérkőzéseken

Bucuresti. A központi bíróküldő bizottság kijelölte a vasárnapi B) ligás mérkőzések játékvezetőit. Két aradi bíró szerepel ismét idegenben és pedig Pálffy és Huszti. A nyugati csoport játékvezetői a következők:

Craiovan—NAC, bíró: Busa.
Minerul—Unirea MV, bíró: Huszti.
CAMT—CFR Simeria, bíró: Ucenic.
Vulturij—Rov. Grivita, bíró: Cosma.
Soimii—Jiul, bíró: Curea.

Az északi csoporthoz tartozó Olimpia—Crișana mérkőzést Szatmáron az aradi Pálffy vezeti.

Az AMTE Resicán

Az aradi munkáscsapat vasárnap Resicán mérkőzik és ellenfele az RMTE jóképességű együttese lesz, amely néhány mérkőzést a B) ligában bonyolított le, ahová most helyére a NAC-ot helyezték vissza. A resicai munkáscsapat jó játékerőt képvisel és a legjobb AMTE-nak is kemény küzdelemre van kilátása.

A Kontinens futballbüszkesége Aradon

Mint értesülünk a Kontinens futballbüszkeségei: SINDELAR — PLATZER — SESTA — TOLDI és dr. SÁROSY, vasárnap f. hó 25-én Aradon lesznek. Ezen hírünk még megerősítésre szorul.

Cu inima frantă de durere aducem la cunoștință tuturor prietenilor și cunoșcutilor că prea iubitul nostru soț, tată, frate, cumnat

Zabb Vasile

după o lungă suferință a răposat în Domnul, Miercuri, 21. IX. a. c. la ora 2,15 în etate de 68 ani.

Rămășițele vor fi duse Vineri 23. I. c. la ora 15 în cimitirul „Eternitatea“ din locuința din str. D-na Balașa 136.

(Drept ca și orice altă înștiințare).

Összeállították a válogatott csapatokat?

Bucuresti. Az Universul Sport legutóbbi számában közli, hogy a válogatott csapatokat, úgy a németek elleni mérkőzésre, mint a Rusciukban megtartandó Bulgária elleni mérkőzésre összeállították. A lap szerint a két válogatott csapat összetétele a következő:

A) csapat Németország ellen: David—Sfera, Albu—Vintila, Feraru, Demetrovici—Orza, Ploesteanu, Barátky, Bodoja, Dobay.

B) csapat Bulgária ellen: Sadovski—Duce, Felecan I—Barbulescu, Cain (Dobra), Nistor—Oana, Bogdan, Reiter, Praszler, Gica, Popescu.

A „hét tizenegye“

A Gazeta Sporturilor közli a multvasárnapi mérkőzésekkel kapcsolatban a hét legjobb csapatát, amelyben az aradi játékosok közül ismét Szaniszló kapott helyet. A hét tizenegye a következő:

Sadovski Juventus — Sfera, Albu, Venus, Vintila Rapid, Dobra Tricolor CFPV, Szaniszló AMTE, Bogdan Rapid, Ploesteanu Venus, Zăinescu Juventus, Barátky Rapid, Capusan Victoria.

„Csak egy kapából!“

Konrad Jenő, a Ripensia egykori trénera, aki a Triestinánál fejt ki edzői tevékenységet, előrehaladott tárgyalásokat folytat a Juventus-sal és lehetséges, hogy átveszi a fővárosi egyesület edzéseinek vezetését. Döntés a közel napokban várható.

Temesvár—Belgrád városok közötti mérkőzés megtartása véglegessé vált és vasárnap Temesváron nagyszabású sporteseményben lesz része a közönségnek. Természetesen ilyenformán a tervezett Kinizsi—UDR mérkőzés elmarad.

A német labdarúgó szövetséget is értesítették arról, hogy a vasárnapi mérkőzés levezetésére kijelölt Leclercq nem jöhet és helyébe Capdeville bíró ajánlották a franciák. A német szövetség elfogadta az ajánlatot és így a vasárnapi mérkőzést Capdeville vezeti.

Október 2-án Bucurestiben a Venus—Gloria és Rapid Tricolor CFPV mérkőzéseket bonyolítják le és az egyesületek máris megállapodtak, hogy a mérkőzéseket közös rendezésben játsszák. Mindkét mérkőzés a Venus sporttelepén kerül lebonyolításra.

Nagy siker fogadta külföldön Marót Sándor könyvének második kiadását

Alig három hónapja, hogy Marót Sándornak, az Aradról elszármazott kitünő írónak és szerkesztőnek nagy irodalmi sikert hozó könyve, „A Világ Ablaka“ megjelent az erdélyi és külföldi könyvpiacra. Olyan kivételes és mély visszhangot keltő érdeklődés nyílt meg a könyv iránt, hogy rövid idő alatt Marót Sándor könyve elfogyott és második kiadást kellett készíteni belőle. A komoly kritika most hosszan foglalkozik a különleges erejű, költői színes és delikát irodalmat reprezentáló művel. Eppen azért, mert Marót Sándorra még mindig kellemesen emlékeznek vissza aradi barátai, érdemesnek tartjuk, hogy az erdélyi és budapesti sajtó válogatott dicsőítetét és magas irodalmi értékelését, amellyel a könyv második kiadása alkalmából foglalkoznak, csak szűk kivonatban regisztráljuk.

A budapesti „Ujság“ című lap könyvkritikusa többek között ezeket írja:

„A Világ Ablaka az újságíróműhely ablaka, aki azon kinéz, az az újságíró. Egy ilyen szerkesztőség ablakán bámult ki Marót Sándor a világba, látta a fergeteget, ami az ablakon túl tombolt, sok kis és nagy eseményben, nemcsak látta, hanem meglátta, sőt lefotografálta az újságíró-művész eszközeivel, kitünő irodalmi képességgel, színes képekben, a mesterségnek olyan készségével, ami csak a kivételeseknek jut osztályrészül. A Világ Ablaka előtt élet és halál, szépség és csúfság, történelm és történelem, könny és mosoly. Ezer szín, ezer változat, minden nap más és más a kép. Ezeket a képeket formálta cikkeibe, ezeket a cikkeket gyűjtötte kötetbe Marót Sándor, hogy maradandóvá tegye azt, aminek az élete olyan, mint a tiszavirág: az újság napi krónikáját. Emlékek és kritikák, túl a haláló rotációs papír nyilvánosságán. Egy-egy kitünő portré királyról és költőről. S az utolsó oldalon néhány sor, mely szerényen magyaráz: „Az újságíró kezében“ sokszor egyetlen szál gyufa is elegendő, hogy felvilágosítsa a fényével bevilágított elvörös embertársak sötétkamrájába.“ De Marót Sándor kezében nem halvány gyufa láng világít, hanem fátyla, melynek fényét érző és vérző szívének dobbanása szítja. Kitünő könyv, okos, szórakoztató“.

Bajcsy-Zsilinszky Endre, az ismert magyar politikai lapja, a budapesti „Szabadság“ háromlappal szembe fordított cikkben foglalkozik a könyvvel és többek között ezeket írja:

— „A szerző a könyvről ezt írja előszavában: — „Az újságíró-műhely ceruzaforgácsai“... A kötet értéke rácsafol a szerénységnek erre a megjegyzésre. Az élet kínálta fel a kötetben megjelent témákat, amiket Marót Sándor nagyváradi író és lapszerkesztő ihletet tolla vetett papírra. A könyv 30 esztendő cikkeit és hozzászólásait foglalja magában. Induló novellája a „Fáradt ősz“, a lelünkig üt, amikor olvassuk... Érezzük benne az író önvalomását, érezzük csalódását és menekülési vágyát, hogy magának és eszményeinek élhessen. Mintha egy szigetre vonulna vissza a kopár világ kellős közepén s a kiveszett áhitat és hit sivatara közepén a zöldelő remény oázisát akarná elültetni. Pálmafákat, — Erdélyben — amelyek dusan adják a gyümölcsöt. Ez a kis remekmű tele van az elszármazott múlt emlékeivel s mintha szimbólizálna azoknak az életét, akik a Körös partján idegen talajba ültetve megszokták a napokat és az életet. Bena van az újságíró sors is minden csalódásaival. Marót érzi ennek a reménytelen igavonását a mai viszonyok között s emlékezőseinek akkordjai tompán szóló üvegharangok peremét ütik az egyhangú gong-szólam kalapácsával. Marót Sándor könyve lirájával megkap, visszaemlékezőseivel vigasztal“. Aztán bő részleteket ad a könyvről a kritika.

Tabéry Géza, a kiváló író többek között ezeket írja:

„Marót Sándor legújabb könyvének lényegi értéke a toll és széleskörű ismeret ama gazdagságában rejtezik, amely lapjai közül mint egy kiapadhatatlan légszaruból ömlik olvasóira. Ömlik és valahogyan kaptat, pereg és bővöl, mert a gondolatárítás eredeti és elsajátíthatatlan ösztönösségével visz mondanivalóba mindenkor valamelyes kozmikus szemléletet, egészséges elvonatkozást és ezzel megtisztulást, akkor is, hogyha a „téma“ látszat szerint önmagában elhárított“. „Ezzel a készséggel, ötletgazdagsággal, ha Marót Sándort nem a Peceparthoz köti egyéni végzete, réggesrég ott volna a helye a Márai-vágású, legkiválóbb publiciszták között. Nyelvi ökonómiaja, — amelynek önkéntes fegyelmezetlensége mégis lépten-nyomon játszik az árnyalatok valórieivel, — már csak bekoronázza a maróti oeuvre teljességét“.

De magasztaló kritikákat irt a Pesti Napló, Pesti Hírlap, a Nemzeti Ujság abból az alkalmából is, hogy a könyv második kiadása megjelent.

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

Ismét engedélyezte a minisztérium a kézdivásárhelyi gazdasági iskola működését

Bucureştiből jelentik: Ismeretes, hogy a földművelésügyi minisztérium nem sokkal ezelőtt visszavonta az erdélyi római katolikus püspökség által fenntartott kézdivásárhelyi gazdasági iskola működési jogát.

A miniszteri rendelet ügyében dr Gyáriás Elemér, a római katolikus püspökség megbízásából megjelent a földművelésügyi minisztériumban és a miniszter előtt feltárta mindazokat az

okokat, amelyek a rendelet visszavonását szükségessé teszik.

A földművelésügyi minisztériumban helyet adtak Gyáriás Elemér dr. érveléseinek és nyomban rendeletet írtak alá, amelyben a kézdivásárhelyi gazdasági iskola működését ismét engedélyezi a minisztérium. Az erre vonatkozó rendelet már meg is érkezett az illetékes hatóságokhoz.

Az új nyugdíjtörvény csak azokra vonatkozik, akik 1938. szeptember elseje óta nyugdíjogosultak

Az 1935. évi nyugdíjtörvény módosító javaslata, amelynek főbb rendelkezéseit részben már ismertettük, tudvalevően csak az 1938. szeptember elsejével kezdődő jogosultsággal bíró nyugdíjasokra vonatkozik. A törvénytervezet ki is mondja, hogy azok az alap-nyugdíjak és drágasági pótlékok, amelyeket az új törvény rendelkezéseinek alkalmazása előtt állapítottak meg, összegszerűen nem változnak, vagyis, ha magasabbak, mint amilyeneknek kellene, hogy az új kiszámítási szabályok alapján legyenek, nem szállítják le, viszont nem is emelik fel őket, ha az új kiszámítási módszer esetleg kedvezőbb volna a nyugdíj élvezőire. Ugyanakkor a törvényjavaslat kimondja, hogy a régi nyugdíjakat többé nem módosítják, akkor sem, ha a nyugdíjas lakóhelyét változtat. Eddig ugyanis az volt a helyzet, hogy a falvakban jóval kevesebb volt a nyugdíj annak a volt közalkalmazottnak, mintha a törvényhatósági városban lakott, vagy egyenesen a fővárosban élt volna. A tekintélyes különbözöket arra készítették sok nyugdíjast, hogy családi, vagy más okok segítségével olyan helyre költözzenek, ahol magasabb nyugdíjilletményt kaphattak. Az új törvény megszünteti ezt a kedvezményt.

Azoknál a köztisztviselőknél, akik 1938. szeptember elseje előtt hagyták abba a szolgálatot, de nyugdíjogosultságukat szeptember elseje utáni időpontban kezdik meg a korhatár elérése következtében, valamint halálozás esetén ezeknek törvényes utódainál úgy állapítják meg az illetményeket, hogy az utolsó három évi fizetési osztályuknak és rangfokozatuknak megfelelő költségvetési járandóságokra, még pedig az idej költészetében felvett fizetésre alkalmazzák a módosított törvényben megállapított százalékarányt.

Ha a nyugdíjas időközben meghalt és a jogutódjainak nyugdíjogosultsága szeptember elseje után vette kezdetét, az elhunyt nyugdíjas részére a régi nyugdíjtörvény alapján megállapított teljes összegnek megfelelő hányadát fogják megkapni. Abban az esetben, ha az elhunyt nyugdíjas nem vette fel életében a neki járó összes illetményeket, ezt a pénzt csakis a régi törvény értelmében nyugdíjogosultsággal bíró törvényes örökösöknek fogják kiadni.

A módosított nyugdíjtörvény számos olyan rendelkezést is tartalmaz, amely adott esetekben az új kiszámítási alaptól eltérő nyugdíjazást biztosít bizonyos állami hivatalnoknak, de csak átmeneti jelleggel. Van azonban néhány állandó jellegű rendelkezés is a több jogot élvező nyugdíjasokról. Így például a vasuti mozdonyvezetők, kik 25 évet szolgáltak lokomotívokon, vagy motorosvonatokon, olyan százalékos nyugdíjra tarthatnak igényt, mint más közalkalmazottak, akiknek 35 évi szolgálatuk van, vagyis, ha az utolsó három évben az átlagos havi fizetésük — mondjuk — 4000 lei volt, most ennek 90 százalékát fogják kapni, tehát 3600 leit.

Valamely közhivatalnok, vagy nyugdíjas özvegye, akinek, mint volt köztisztviselőnek magának is van nyugdíjogosultsága, összekapcsolhatja a saját és a volt férje nyugdíját, de csak havi 3000 leig. Ha a két bruttó nyugdíj egyike több mint havi 3000 lei, az özvegynek csak a magasabb összegű nyugdíjhoz van joga. Ha az özvegynek kiskorú gyermekei vannak, az ezek után járó illetményt az apa utáni nyugdíj alapján állapítják meg.

ezeket az árukat külföldre eladta. Az exportőrnek azonban csak úgy volt érdemes a külföldre szánt terményért a jóval magasabb belső árat megadni, ha az árkülönbözetet, vagyis azt az összeget, amennyivel külföldön kevesebbet kap az árért, valóban behozhatja. Ezt a különbözetet úgy hozza be az exportőr, hogy az árért kapott külföldi valutát részben nem kell hivatalos árfolyamon átadnia a Banca Nationalának, hanem napi, vagyis magasabb áron eladhatja valamelyik autorizált banknak. Ha pedig a bank drágábban veszi a dollárt, fontot, vagy svájci frankot, mint a Banca Nationala, természetesen drágábban kénytelen eladni az igénylőnek. Jellemzőképpen megemlíthetjük, hogy a bankok ma Angliára szóló font devizát körülbelül 1000 leiért adnak el, svájci frankot pedig mintegy 56 leiért. Ezek az árfolyamok megfelelnek az úgynevezett „fekete tőzsde” által felszámított devizááraknak. Kétségtelen tehát, hogy mihelyt valaki a bankok útján szabályszerűen megveheti a valutákat, még hozzá ugyanannyiért, nem igyekszik többé szabálytalan utakon megszerezni valutaszükségletét. Következésképpen a hirhadt „fekete tőzsde” meg kell, hogy szűnjék az új rendelkezések hatásaképpen.

Általában megállapítható, hogy a „fekete tőzsde” az utóbbi hónapokban már vonzolta az életét, mert a Banca Nationala a lehetőség kore ein belül 24 és 48 óra alatt minden devizakerést kedvezően elintéztett magán-személyek részére is, különösen, ha gyenge valutáról volt szó. A jó kilátásokkal biztató gabonakivitel révén most elegendő nemesvaluta is kerül majd a piacra és így ezeket az igényléseket is szabályszerű úton fogják kielégíteni.

A kamatmentes gazdasági kölcsönök azonnali behatását rendelte el a kormány

Mint ismeretes az 1924-iki évből országos szárazság és az ennek következtében előállott rossz termés következtében az akkori kormány adóelengedési és egyéb kedvezményekkel sietett az elemi csapás által sújtott földműves lakosság felsegélyezésére. Így, ahol annak szükségét látták, ingyen vetőmagot, néhol pedig kamatmentes gazdasági kölcsönöket nyújtottak a lakosságnak.

Azóta tizennégy év telt el, de a kamatmentes kölcsönök legnagyobb részét most sem fizette a lakosság vissza. Ezért a pénzügyminisztérium 222-938. számú sürgős és az ország összes pénzügyigazgatóságaihoz intézett körrendeletében ezeket a kölcsönöket azonnali behajtására szólította fel a pénzügyi hatóságokat.

A pénzügyigazgatóságok ennek következtében elrendelték, hogy a pénzügyi hatóságok, a községek vezetőivel együttesen állapítsák meg azoknak a lakosoknak a neveit, akiknek a kormány annak idején kamatmentes kölcsönt nyújtott és haladéktalanul kezdjék meg a kölcsönök behajtását.

= Szabályozták a bányamunkát. A munkaügyi minisztérium rendelkezést adott ki, amelyben szabályozza a bányákban folyó munkát és megállapítja azokat a feltételeket, amelyeknek a bányák meg kell, hogy feleljenek.

= MEGINDULT A BUZAKIVITEL ANGLÁBA. Két nagy buzaexportőr cég megkötötte az első kiviteli üzletet Angliával. A két cég összesen 400 tonna búzát adott el Angliának 91—97 shillinges cif. áron.

= A negyedik évnegyedre szóló behozatali kérvények benyújtása. A nemzetgazdasági minisztérium közli, hogy a negyedik évnegyedre szóló behozatali engedélyek iránti kérvényeket szeptember 30-ig kell benyújtani. A gépekre és gépalkatrészekre vonatkozó behozatali engedélyek iránti kérvények benyújtása viszont október elsején veszi kezdetét. Ezekhez a kérvényekhez négy példányban kell csatolni pro forma számlákat és a négy példány közül kettő román fordításban kell legyen. A számlákon fel kell tüntetni az árut, annak súlyát, valamint értékét az idegen pénznemben kifejezve és minden más részletet, amely az árua vonatkozik.

Hogyan kaphatnak magánosok külföldi devizát?

Gyengevalutájú országokból a Banca Nationala ad kiutalást hivatalos árfolyamon, míg erős valutát csak a magánbankoktól lehet napi árfolyamon vásárolni

Az utóbbi időben a kormány több új devizarendeleetet adott ki, amely jelentős könnyítéseket tartalmaz egy magánosok részére, mint az üzletemberek részére. Ugyanakkor pedig részben visszaadta a bankoknak egyik legfontosabb üzletágukat. Tekintettel arra, hogy a kevésbé tájékozott nagyközönség nem ismeri még ezeknek a rendelkezéseknek a gyakorlati jelentőségét, egyik vezető pénzintézethez fordultunk, ahol a következő felvilágosításokat kaptuk:

— Magánosok, ha a maguk céljaira, például utazásra, gyógykezelésre kell nekik külföldi deviza, eziránti kérvényeket továbbra is a külkereskedelmet irányító kontingentálási hivatalhoz (Direcția Reglementării Comerțului Exterior) kell benyújtaniuk. De más az eljárás, ha úgynevezett gyenge valutát kér valaki, még pedig olyan országból, amellyel Romániának államközi elszámolása (kiriingörögalm) van, tehát ott is megszorított devizakereskedelem van érvényben és más az eljárás, ha olyan állambeli devizát igényelnek, ahol szabad a devizaforgalom és amelynek pénznemét nemes valutának ismerték el. Ha például valaki pengőt, csehkoronát, német márkát, vagy olasz lírát akar kapni, akkor az igényelt összegnek megfelelő lei ellenértéket előre be kell fizetnie a Banca Nationalához és ugyancsak onnan kapja meg a devizakiutalást is, vagyis egy levelet, amelynek alapján külföldön a levélben megjelölt banktól felveheti annak az országnak a pénzében a megvett összeget.

— De ha valaki nemes devizára szóló engedélyt kap, például angol fontra, svájci frankra, dán koronára, vagy dollárra, ez az engedély csak elvi jelentőségű, vagyis a Banca Nationala nem ad kiutalást is egyúttal. Az elvi engedélyt az igénylő magános személy beadja valamelyik devizakereskedelemre jogosított (autorizált) bankhoz és a banktól napi áron meg kell vásárolnia a szükséges devizát. Eddig ezeket a devizákat is a Banca Nationala adta el hivatalos árfolyamon, a szokásos felár felszámításával, ami természetesen olcsóbb volt, mint most lesz a deviza, amikor a bankoktól napi áron kell megvenni. Honnan van a bankoknak eladható valutájuk? Onnan, hogy a külföldre eladott búza és egyéb mezőgazdasági termékek ellenértékét megveszik az exportőröktől, vagyis attól, aki

CLARIDGE
PENSIO
BUDAPEST

Tökéletes kényelem.
Elsőrangú konyha.
(Diétás ételek). Fürdő
és tusszobák.

Luxushotel
kényeleme.
Uri otthon
melege.

IV., Bécsi uca 5.
Telefon: 182—827.

A Svábhegyi Szanatórium
Budapest

the apia berendezése korszerű: Fizikogintézet; ruhanyúk, gőz- és víz-nyuszokrony, békürdő, teraszok és a avas fürdőkkel a gyenge és ósávas fürdő, gyógy-masszázs, Elek rozierapia, Rovid utam, nöchitruer, Fokhúsátó, Plathermia, Tonizator, mesterágsz nap és egyéb lénykezel. sz. Inanalatórium Gyógytorna, (Igazgató-főorvos dr. Gyúrk: Béla).

Nyolcmillió hektóliter bort várnak az idei terméstől

Emelkedik a bor ára

A földművelésügyi minisztérium szőlészeti igazgatóságához érkezett jelentések szerint az idei szőlőtermés, amelyről eredetileg azt hitték, hogy rendkívül bőséges és kivételesen jóminőségű lesz, a valóságban gyengének mutatkozik. A kedvezőtlen időjárás következtében úgy Erdélyben, mint a Regútban a várakozáson alul marad a szőlőtermés. Moldova déli részében a fagy már a tavasz elején tönkretette a termést. Eredetileg azt hitték, hogy az idei termés nyomán 10—11 millió hektóliter

borra lehet számítani, az újabb jelentések azonban közlik, hogy legfeljebb nyolcmillió hektóliter lesz az idei bortermés. Ez a mennyiség a közepes termés átlagos mennyisége körül mozog. Így tehát az idei szőlőtermés alatta marad a tavalyinak. Ennek következtében az ő-bor iránt felfokozott érdeklődés nyilvánul meg, ami természetesen az árak emelkedéséhez vezetett. A gyengébb minőségű borokból az ecetgyárak 100 vaggont dolgoznak majd fel.

= Csepelen szabadkikötőhöz jut Jugoszlávia. Belgrádból jelentik: Igen jelentős lépés a magyar—jugoszláv gazdasági közlekedés terén az a tanulmányi kirándulás, amelyet a jövő hónapban tesznek a magyar kézműiparosok Jugoszláviába. A magyar iparosok ugyanis október 23-án tanulmányutra utaznak a Magyar Nemzeti Bank engedélyével Belgrádba, hogy ott résztvegyenek a közösen rendezendő magyar—jugoszláv kézművesipari konferencián. Itt említjük meg, hogy vitéz Bornemisza Félix, a Csepeli Szabadkikötő vezérigazgatója, a napokban Belgrádba utazott és ott nagyfontosságú megbeszéléseket folytatott a jugoszláv gabonának a Csepeli Szabadkikötőbe való betárolására vonatkozólag. Mint köztudomás, Jugoszláviának nincs szabadkikötője. Aranyvízen vitéz Bornemisza Félix tárgyalásai eredménnyel járnak, úgy a Csepeli Szabadkikötő rendelkezésére áll a jugoszláv termelőknek és mód lesz arra is, hogy a Csepelen betárolt jugoszláv gabonára magyar bankok lombardhiteltet folyósítsanak.

= Italmérési engedélyekért folyamodók figyelme. Az Aradi Kereskedelmi és Iparkamara ezúton hozza tudomására azoknak, akik italgazdaságra szolgáló helyiségek, így elsősorban korcsmák, vagy éttermek megnyitásához szükséges engedély elnyeréséért folyamodnak, hogy az italmérési engedély kiadása a törvény rendelkezéseinek legszigorúbb betartása mellett történik és így semmiféle közbenjárás segítségével sem lehet eltérni a törvény rendelkezéseitől. A törvényben előírt feltételek teljesítése igen sok okmány és bizonyítvány beszerzését teszi szükségessé, amelyeknek megszerzése tekintélyes pénz- és idővesztésbe kerül. Minthogy azonban az esetben is, ha a folyamodó az összes előírt feltételeknek megfelelt, a Kereskedelmi és Iparkamara kedvező véleményezésének hiányában, kiteszi magát annak a kockázatnak, hogy a pénzügyminiszter elutasítja az italmérési engedély iránti kérvényt, ajánlatos, hogy a folyamodó mindenekelőtt a Kamaránál érdeklődjék meg, hogy kaphat-e olyan kedvező véleményezést. Bizonyos helyiségekben, így különösen Aradvárosban, a kiadott italmérési engedélyek száma jóval meghaladja a törvényben megengedett határt és így a szesz-törvény 236-ik szakasza értelmében ezekben a helyiségekben nem adnak ki új engedélyt mindaddig, amíg az összes engedélyek száma nem csökken a törvényben előírt határig. Közbenjárókat a Kamara nem fogad, akik a Kamarától felvilágosítást, vagy véleményezést ohajtanak, személyesen tartoznak jelentkezni.

NYILTTÉR.

E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget sem a kiadóhivatal, sem a szerkesztőség.

KÖSZÖNETNYILVÁNITÁS

Felejthetetlen drága jó férjem,

Sütő István

temetésén megjelent aradi vendéglősök szindikátusának, a csizmadia ipartársulatnak, rokonainknak, a rendőrségi zenekarnak és azoknak a jó barátoknak, akik koszorúkkal és részvétükkel fájdalmon enyhíteni igyekeztek, őszinte hálas köszönetet mondok:

Özv. Sütő Istvánné
vendéglős

— Autobuszjárat Bucuresti és Brassó között. Bucurestiből jelentik: A CFR vasutigazgatóság az utazó közönség kényelmének biztosítására Bucuresti és Brassó között közvetlen autobuszjáratot állított be. A fővárosból reggel fél 8 órakor indul egy busz, amely fél 1 órakor érkezik Brassóba, a második busz délután 3 órakor indul és este 8 órakor érkezik meg. Brassóból ugyanezen időpontokban indul busz a fővárosba és szintén fél 1, illetve 8 órakor érkezik. A díjak: Bucuresti—Sinaia 200 lei, Sinaia—Brassó 55 lei, Bucuresti—Brassó 255 lei. Ezekhez a díjakhoz még 2 százalék turisztikai illeték, 1 leu repülőbélyeg és 4 lei biztosítási illeték számítódik.

Magyarországon vadászik Barbara Hutton férje Haugwitz- Rewentlow gróf

Budapestről jelentik: Az elmúlt héten egy esős délutánon hatalmas fekete, francia rendszámú autó állott meg a Dunapalota bejárata előtt. A kocsiból — láthatóan dideregve — öttagú társaság szállott ki: három férfi és két nő, akik szobát kértek egy éjszákára azzal, hogy utjukat másnap reggel folytatják. Bár a Ritz személynéje és vendégei eléggé megszokhatták az előkelő nemzetközi vendégeket, a mostani társaság egyik tagja mégis általános feltűnést keltett, amikor utlevélét átvizsgálta a portásnak, mert azonos volt a legutóbbi hetek világszeri hatalmas feltűnést keltett családi botrányának hőisével. Az utlevélet a dániai hatóságok állították ki és azon ez a név állott:

Gróf Haugwitz-Rewentlow Curt.

Olvasóink bizonyára élénken emlékeznek azokra az eseményekre, amelyek július elején az egész világsajtóban oldalakon keresztül foglalkoztatták a nyilvánosságot.

A dán gróf Barbara Huttont, az ismert amerikai árulázkirály leányát vette feleségül, aki előbb Mdivani örmény herceg neje volt. A házaspár Londonban telepedett le, ahol fényűző társadalmi életet folytattak. Mióta kisgyermekük megszületett, a grófi kastélyt valóságos védőörség vette körül, mert attól tartottak, hogy az amerikai gangszterek ide is átteszik működési területüket és elrabolják a dollárkirály unokáját.

Annál nagyobb feltűnést keltett a grófnének a Scotland Yardhoz intézett bejelentése, amelyben közölte, hogy saját férje, akitől hónapok óta különváltan él, akarja elraboltatni a bébit, hogy ezáltal vegye őt rá azoknak az anyagi feltételeknek a teljesítésére, amelyekről függővé tette a válásba való beleegyezést.

Az angol hatóságok elírogatóparancsot adtak ki a külföldön tartózkodó Haugwitz-Rewentlow gróf ellen, aki két nap múlva Londonba érkezett és a bíróság rendelkezésére állott. Mielőtt azonban ítélethozatalra került volna a sor, Barbara Hutton ügyvédje bejelentette, hogy a házastársak között megegyezés jött létre, a gróf bizonyos feltételek mellett hajlandó elválni és felesége ezért visszavonja a bűnvádi feljelentést.

Hirdessen

az Aradi Közlöny-ben

A vízvezeték kötelező felszerelése Pernyáában

A városvezetőség szerdán rendeletet bocsátott ki, amelynek értelmében büntetés terhe alatt kötelezik a pernyávai háztulajdonosokat, hogy azokon az utcákon, ahol a városi vízszolgáltatás fővezetéke elhúzódik, szereltesék be házaikba a vízvezetékét. Ugyanakkor, amikor ezt a közegészségügyi szempontból rendkívül fontos intézkedést megvalósítják, a gépezetek kedvező feltételekkel és részletfizetés biztosításával könnyítik meg a vízszolgáltatás bekapcsolását. A vízvezetékbe való kötelező bekapcsolás ötletét Cotjoiu Romuald dr. városi főorvos vetette fel, aki ilyen módon kívánja megszüntetni azt, hogy a pernyávai ivóvíz továbbra is szabadon terjedjen a járványok kórokozói.

= A német külkereskedelmi mérleg. Németország augusztus havi kereskedelmi mérlege passzívummal zárult. Bevitele augusztus hónapban 510 millió, míg kivitele 445 millió márka értékű volt. A július havi külkereskedelmi mérleg adataival szemben a bevétel értéke 37 millióval emelkedett, míg kivitelének értéke 25 millió márkával csökkent. A bevételi többletet főképpen a buza, a tengeri és a különböző ércvek idézték elő, míg a kivételben csökkenés a gépeknél, vegyi anyagoknál és a szénél tapasztalható.

Az affér befejezte után a gróf Velencébe utazott és mostanáig ott tartózkodott társaságával együtt. Itt érte őt báró Fould-Springer Miksának, a turfkörökben is ismert nagybirtokosnak a meghívása, hogy vegyen részt Lesvári birtokán rendezendő 8 napos fogolyvadászaton.

Haugwitz-Rewentlow gróf eleget tett a meghívásnak és Magyarországra érkezett. Társaságában volt gróf Costa de Beauregard Louis és felesége, gróf Gramont Charles és a vendéglátó házigazda rokona, Fould-Springer Lilian, aki egy angol arisztokratának az elvált felesége. A társaság eredetileg egyenesen Lesvárra akart menni, de a rossz idő miatt félbeszakították utjukat és fél napot Budapesten töltöttek. Másnap reggel továbbbrogdtek Győrbe, ahol a házigazda már várta őket.

HAMBURG-AMERIKA LINIE

Rendszeres hajójáratok

Északamerika, Kanada, Közép-amerika, Kuba-Mexiko, Dél-amerika, Keletázsia, Ausztrália és Hollandiáiba

Tengeri utazások

tökéletes

üdülést és sok örömet nyújtanak!

Földközi-tengeri utazások tavasszal és ősszel, Északi-tengeri és atlanti-szigeti utazások, Nyugatindiai utazások, Világkörüli utazások, Utazások Afrika körül valamint olcsó tengerentúli tanulmányi utazások

Felvilágosítások, prospektusok díjmentesen kaphatók a

Hamburg-Amerika Linie S.A.R.

képviselőténél:

Kunstler utazásiroda
Arad, Bul. Regina Maria 24.
Telefon 10-86

Rádióműsor

— Romániai Időszámítás. —

CSÜTÖRTÖK, SZEPTEMBER 22

București, 6.30: Ritmikus torna, háztartási és gyógyászati tanácsok. Utána reggeli hangverseny gramofonlemezekon. Hírek. Majd a hangverseny folytatása. 13.15: Időjelzés, kulturális hírek, vizállásjelentés. 13.25: Déli hangverseny. 14.10: Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 14.30: A hangverseny folytatása. 15.20: Különléle közlemények. A rádióval kapcsolatos kérdések. 19: Időjelzés, időjárásjelentés. 19.02: Aktualitások. 19.15: Tánczene gramofonlemezekon. A műsorban a következő zeneszerzők művei szerepelnek: Marquina, Reisfeld, Warren, Silver, Fall Leo, Bamberger, Millöcker, Robrecht. 20: Gh. Oprescu tanár felolvasása. 20.15: Aliréd Cortot hangversenye. (Gramofonlemez.) 20.45: George Stefanescu olasz dalokat énekel. 21.05: Művészeti előadás. 21.20: A rádió szalonzenekarának hangversenye. Vezényel: Const. Bobescu. A műsorban a következő szerzők művei szerepelnek: Schmideder, Riedel, Schirmann, Grieg, Hruby, Lanner. Közben 20: Sport. Hírek. 22.45: A Dinu Serbanescu-zenekar hangversenye, Oica Petrescu énekszámával. Közvetítés Sinaia-ból. 23.45: Hírek a külföldre angolul és franciául.

Budapest I, 7.45: Torna. Utána: Hanglemezek. Kb. 8.20: Étrend, közlemények. 11: Hírek. 11.20: „A komondor és a detektívkutya“ Irita Nyáry Andor. (Felolvasás.) 11.45: „Sziámi ikrek.“ (Felolvasás.) 12.10: Nemzetközi vízjelzőszolgálat. 13: Déli harangszó. 13.05: Hanglemezek. Közben kb. 13.30: Hírek. 14.20: Pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 14.30: A rádió szalonzenekara. 15.35: Hírek. 15.50: A rádió műsorának ismertetése. 16: Árfolyamhírek, piaci árak, élelmiszerárak. 17.15: „Apró sütemények“ Fischhof Gyuláné előadása. 17.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 18: Nagy Margit, az Operaház tagja énekel zongorakísérettel.

18.40: „Dalmát tornyok alatt.“ Thurzó Gábor előadása. 19.10: Sugár Viktor orgonál. 19.55: „Kertészeti időszerű tanácsadó.“ 20.15: Hírek szlovák nyelven. 20.20: Rác Norbert és cigány zenekara. 21: „A dolovai nábob leánya.“ Szimfoniát öt felvonásban. Irita Herczeg Ferenc. Bevezetőt mond és rendezi Németh Antal. Kb. 23.05: Hírek, időjárásjelentés. 23.30: Az I. honvédegyalozred zenekara. 23.45: T. B. Marle angol nyelvű előadása. 24: Hírek német és olasz nyelven. 0.10: Heinemann Ede és jazzzenekara játszik. 1.05: Hírek.

Budapest II, 19.15: Sásdi Sándor elbeszélései. 19.55: Cigányzenekar. 20.30: Angol nyelvoktatás. 21: Hírek. 21.25: Hanglemezek. 22.35: Időjárásjelentés. 22.40: Az I. honvédegyalozred zenekara.

PÉNTEK, SZEPTEMBER 23.

București, 6.30: Ritmikus torna, háztartási és gyógyászati tanácsok. Utána reggeli hangverseny gramofonlemezekon. Hírek. Majd a hangverseny folytatása. 13.15: Időjelzés, kulturális hírek, vizállásjelentés. 13.25: Déli hangverseny. „Jön az ősz“. Gramofonlemez. 14.10: Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 14.30: A hangverseny folytatása. A műsorban a következő zeneszerzők művei szerepelnek: Ventura, Hans May, Vacek, Maillart, Toselli, Lincke, Stolz, Brän, Kletsch. 15.20: Különléle közlemények. 19: Időjelzés, időjárásjelentés. 19.02. Időszerű tudományos kérdések. 19.17: Vegyes zene gramofonlemez. 20: Radu Patrulius felolvasása. 20.15: Gramofonlemez. 20.40: Egykori román városokról tart előadást C. Giurescu tanár. 20.55: Szórakoztató zene. A műsorban a következő zeneszerzők művei: Joh. Strauss, Ebinger, Himmel, Igelhoff, Lecuona, Calle. 21.25: Wagner: „Walkürök“, opera 3 felvonásban. Gramofonlemez. A berlini opera zenekarának közreműködésével. Az I. felvonás után (21.55—22.10): Hírek. A II. felvonás után (22.50—23): Sport. 23.45: Hírek a külföldre francia és német nyelven.

Budapest I, 7.45: Torna. Utána: Hanglemezek. Kb. 8.20: Étrend, közlemények. 11: Hírek. 11.20:

„Bolygólakók“. (Felolvasás.) 11.45: „A tündök kívüli gümőkör.“ (Felolvasás.) 12.10: Nemzetközi vízjelzőszolgálat. 13: Déli harangszó. 13.05: Thomán Mária hegedül. Jeney Zoltán. fuvolázik zongorakísérettel. Közben kb. 13.30: Hírek. 14.20: Pontos időjelzés, időjárás- vizállásjelentés. 14.30: Állástalan Zenészek Szimfónikus Zenekara. 15.35: Hírek. 15.50: A rádió műsorának ismertetése. 16: Árfolyamhírek, piaci árak, élelmiszerárak. 17.15: A rádió diákielőrája. Utána: Ifjúsági közlemények. (Felolvasás.) 17.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 18: Kiss Lajos Mózses előadása. 18.25: Földes Andor zongorázik. 19: Sportközlemények. 19.10: Radics Béla és cigányzenekara. 20.10: „A vajda tolla.“ 20.40: Az Aida c. opera szereposztásának ismertetése. 20.45: „Aida“. (Hanglemezről.) Opera négy felvonásban. Az I. felvonás után kb. 21.30: A rádió külügyi negyedőrája. A II. felvonás után kb. 22.30: Hírek, időjárásjelentés. 24: Hírek angol és francia nyelven. 0.10: Kiss Lajos és cigányzenekara muzsikál. 1.05: Hírek.

UJ KÖNYVEK

— Tamási Áron: „Ragyog egy csillag“. Az Erdélyi Szépmíves Céh 116-ik kiadványa gyanánt jelent meg Tamási Áron új regénye, amelynek címe: „Ragyog egy csillag“. Tamási Áronnak ez a legújabb regénye, írói pályájának egyik újabb felélelő állomása. Elgondolásban „A jégtörő Mátyás“ irodalmi és képzeti sikjén mozog, de mesevezetésében és a megírás művészetében még „A jégtörő Mátyás“-nál is szebb, erőteljesebb és vonzóbb. Tamási Áronnak minden új könyve, új felejthetetlen élmény és új gazdagodás úgy az erdélyi, mint az általános magyar irodalom számára. Az Erdélyi Szépmíves Céh kiadásában még kapható Tamási Áron-művek: Abel az országban, Abel Amerikában, Jégtörő Mátyás, továbbá Rügyek és reménységek kötete 100—100 lei. A most megjelent új Tamási-könyv, a „Ragyog egy csillag“ ugyanolyan szép kiállításban, gondos kivitelben jelent meg, mint a megelőzők. 240 lap, 100.— lei minden könyvkereskedésben, vagy Lepagenál, Cluj. Kérje a Szépmíves Céh könyveinek teljes jegyzékét.

Őszi ruhákat, kabátokat fest, tisztít **Hosznodár** Str. Eminescu 3. Str. Stroiescu 13.

APRÓHIRDETÉSEK

A 69094. számú, 1938 július 18-án megjelent miniszteri rendelet alapján az apróhirdetések ára a következő módon állapított meg: **Alkalmazást keresők, elveszett, eltűnt egyének, vagy tárgyak hirdetése, fürdő és gyógyhely hirdetések szavankint 1 leu. Egyéb apróhirdetés szavankint 2 lei.** A fenti rendelet értelmében az apróhirdetések ára előre fizetendő.

LEVELEZÉS

„Carmen“ jellegre levél van a kiadóban. 5928

ALKALMAZÁST KERES

Százezer lei készpénzzel bármilyen állást elvállalok, vagy egy jömeneteli üzletbe betársulnék, vagy átvennék. „Szerény“ jellegre a kiadóba kérem. 5944

Eine Kinderschwester die auch zu Erziehung versteht, wird gesucht. Adresse in die Administration. 5930

Gyakorlott ápolónő ajánlkozik mindenféle betegekhez, vidékre is. Pollák, Str. Plevnei 5. 5927

ALKALMAZÁST NYER

Agilis utazó, ki vidékre jár, jutalékkal felvétetik. Cim a kiadóban. 5914

Intelligente deutsche Erzieherin wird zu einem 4jährigen Knaben gesucht. Frau Maior Teodorescu, Piața Arelnei 1. 5938

Deutsche Erzieherin wird zu einem 5jährigen Knaben gesucht. Adresse in die Administration des Blattes. 5943

Könyvelő-levelező nő, vagy férfi román, német tudással kereskedelmi irodába kerestetik. Írásbeli ajánlatokat a kiadóba. 5929

Mindenes főzőnő október 1-re kerestetik. Cim a kiadóban. 5942

Keresek Temesvárra 2 gyermek mellé románul és németül tudó kisasszonyt, franciául is tudók előnyben. Részletes ajánlatot „Családi bánásmód“ jellegre a kiadóba. 5931

ELLÁTÁS

Második kereskedelmista kislányomat zsidó uricsaládhoz teljes elhatásra adnám. Leánygyermekes család előnyben. Cimeket a kiadóba kérek. 5936

LAKÁS

Fűtési üzlethelyiség kiadó. Cim a kiadóban. 5759

VÉTEL - ELADÁS

Rádiók, kerékpárok 125 lei heti részletfizetésre kapható gyári lerakatnál. Str. Marie Chendi 9. udvari raktárban 5218

Eladó

1 darab könnyű esztergapad 1 m. csucstávolság. 400 kg., 1 darab nehéz esztergapad 1.2 m. csucstávolság. 1 darab oszlopos fűrőgép 20 mm. lyukhoz, 1 darab kovácsműhely berendezés. Ing. A. TÁNCZOS, Arad. Bulv. Carol 37. 5869

Méz, mákot veszek minden mennyiségben, kérek ajánlatot. A. Fauer, Brassó, Str. Reg. Carol 59. 5814

Zongora, bécsi gyártmány, keresztthuros rövid, fekete eladó. Bul. Carol 5. 5937

Dionálók, eb-élők,

kombinálszekrény, rőasztalok, csillárók, ütöltőlőv-uri-zoba, antik órák, biudermayer ütőgarn tura, fiokos seoretalr, antik szekrények és virnec nagy választásban.

Zálogköcsönöket

közvetünk. Előleglet adunk, zálogcéduláját o. eson ossza b. i. j. u. r.

TEMPO bizományi üzlet,
F sc 1 er El z-paiota.

INGATLAN

Egy kisebb magánházat vennék 170—180 ezer leig. Cimeket a kiadóba kérek. 5924

KÜLÖNFÉLÉK

Elveszett fiatal barnafoltos vadászkutya, megtalálóját jutalom ellenében adja le Str. Duca 22. sz. alatt.

Hegrajai nagyközségben

7 kat. hold hiánytalan, jól gondozott I. a csemoge szőlő cea 500 nemes gyümölestával (válogatott, különleges fajták) 4-szobás, verandás lakás, szép park, villanykut, külön kolna, pince, több prés 300 hl. hordó, értékes felszerelés, pormentes helyen, közvetlen a villamosmegállónál 800.000 lei.

HATSCHEK Ingatlan-roda
Arad Bulv. Carol 46.

Biztos tőkebefektetések

Piac közelében jó sarokbérház kétüccára nyitó. 40 m. uccai fronttal. 79 ezer ötvödelemmel, több lakással és üzlettel, fürdőszoba, shoneval. leszállított árban 600 ezer. — Belváros legértékesebb centrumában uriház 4 darab parketvás, fürdőszoba lakással, nagy szuterénekkel, ügyvédnek, orvosnak kiválóan alkalmas hely. 1 millió 200 ezerért eladó. 100 kat. hold uti birtok Temesvárhoz egész közel, épületekkel, 16 ezer felért kat. holdként eladók. Egyedüli megbízott:

H A A S Z

Ingatlanforgalmi Irodája. Arad, Eminescu noa 20 22. Alapítva: 1918.
TELEFON: 22 24

Beraktározási raktárban tiszta, száraz helyiségben lakásberendezések, ócskós beraktározhatók. Bntoreladást és bepokolást elvégzek. Eladó sürgősen egy nagy szalontükör, ké. hálószoba, nagy üvegfal, villanycsillárók, cseleddágy, asztalok és székek. Str. Moise Nicovai No 9—11. 5899

Haláleset

elutazás, költözésködsből kifolyólag veszek készpénzre ócska butorokat, ruhaneműeket, agyneműt, matracot, szőnyegeket, varrógépet, egész lakásberendezést, könyveket festményeket, hangszereket, makulatúrapapírt, ócskavasat, padlászolmit, — Vásáro ok lakásban es padlason heverő bármilyenemü felesleges nőmit, lim-tomol stb Vidékre is megvek. Cimezet lakásomra. Levelezőlap vagy személyes hívásra hazhoz jövek. Uoju-uoca ö.

Steiner Sándor.

Telefon 28-18. Telefon 28-18.

Legújabb jelentéseink:

LITVINOV:

Csak francia támogatás esetén segítene volna a szovjet Csehszlovákiát

Genfben jelentik: A Népszövetség közgyűlése De Valera elnökletével szerdán délelőtt ismét ülést tartott, amelynek főszónoka Litvinov szovjet külügyi népbiztos volt, aki a fegyveres támadások kérdésével foglalkozott. Ennek a legújabb áldozata Csehszlovákia. A tétlenség csak felbátorítaná a támadókat, pedig a hatékony és erőteljes lépéssel a támadó féllel szemben még ma is elég erős a nemzetek szövetsége. Gazdasági, pénzügyi, vagy katonai megtorlásokat kell alkalmazni. Az egyete-

mes biztonság siriát ássa meg a Népszövetség, ha nem alkalmazza a megtorlásról szóló szakaszt. Felszólalása végén kijelentette, hogy amikor a csehszlovák kormány három nap előtt kérdést intézett a szovjetekhez, hogy *francia támogatás esetén a szovjet teljesíti-e szerződéses kötelezettségét, ő erre igennel válaszolt.* Ha a cseh kérdés megoldásában azonban más eszközöket alkalmaznak, *ezt nem róhatják fel a szovjetköztársaság hibájára.*

A lengyel követelések

Varsóból jelentik: Hivatalosan megerősítik, hogy a lengyel kormány a cseh határ mentén nagy csapattevéket vont össze. Ennek megfelelően a lengyel nép már nem emlegeti a népszavazást, hanem visszaköveteli az elszakított tescheni területet.

Az egész lengyel sajtó az Olzan tül Szilézia sorsával foglalkozik és helyesli a lengyel kormány álláspontját. Térképeket is közölnek, amelyeken már felvették azokat a területeket, amelyeket Lengyelország Csehszlovákiától visszakövetel. Ezek a városok az Olzan tül Teschen, Trystadt, Ibabonkov, Bohumin és Karvina.

Lengyelország 14 városában különben kedden nagy tüntető gyűléseket tartottak hatalmas töme-

gekkel. A gyűléseken Teschen és Szilézia visszacsatolását követelték és felszólították a lengyel kormányt, hogy tartson ki és szálljon sikra e területek visszaszerzéséért.

Allamcsinnyel fenyegetődnek egyes cseh tábornokok

A Curier Poranny prágai jelentése szerint a cseh kormányzatban éles vélemény különbségek keletkeztek. Néhány cseh tábornok már államcsinnyel fenyegetődött. A kommunisták szintén felkeléssel fenyegetnek. Gotwald kommunista vezér hangoztatta, hogy a londoni terv elfogadhatatlan Csehszlovákia számára.

Több napos tanácskozást folytat Hitlerrel Chamberlain

London. Chamberlain miniszterelnök csütörtökön reggel fél tíz órakor repülőgépen Godesbergbe utazik. Utjára ugyanazok kísérik el, akik első útján is kíséretében voltak. Hitler és Chamberlain találkozásának színhelye, mint ismeretes, Bad Godesberg kis fiúváros lesz. Bad Godesberg már szerdán is a történelmi találkozás légkörében él. Hitler birodalmi vezér az éjszaka érkezett meg Berchtesgadenből autóval Kölnbe és onnan utazott tovább Godesberg felé. Ugy Köln, mint Godesberg már szerda óta zászlódiszben várja a vendégeket. Több száz külföldi újságíró, minden külföldi nagy lap tudósítója megérkezett már, ami szintén azt mutatja, hogy nagyfontosságú esemény áll küszöbön. Az érdeklődés központjában nagyrészt a lengyel-magyar követelések állása áll. Általános megegyezés szerint békés megegyezésre van kilátás.

A déli lapok jelentése szerint Chamberlain miniszterelnök valószínűleg több napot tölt Godesbergben, mert a megbeszélések Hitlerrel nemcsak a csehszlovák problémák körül fognak folyni, hanem remélik, hogy sikerül egy általános európai rendezés alapjait is megvetni.

Tájékoztatták az angol ellenzéket a tárgyalásokról

A Rajna jobb partján terül el Petersburg, ahol a Cour szállóban lakik majd az angol miniszterelnök, Chamberlainnek az első emeleten tartottak fenn lakosztályt. A Rajna balpartján van a Dreesen szálloda, itt lakik Hitler és itt folynak le a tanácskozások. A helységbe az angol újságírók közül máris megérkezett Ward Price és Wilson Broade, a világszerte ismert publicisták, de még sok angol, francia és amerikai hírlapíró érkezését várják.

A mai minisztertanács két és fél órát tartott és azon részletesen megtárgyalták a nemzetközi helyzetet. A miniszterelnök ezután fogadta Atlee őrnagyot, akinek beszámolt a minisztertanács határozatairól. Közben a gyarmatügyi miniszter a

A Havas Távirati Iroda Godesbergbe küldött külön tudósítója szerint a második Hitler-Chamberlain találkozó küszöbén a német politikai körök úgy találják, hogy a béke biztosítva van. Ugyan, ezek a német körök kifertanak emellett, hogy a csehszlovák kérdés megoldása teljes értékű legyen, különösen ami a határküzgázitást illeti. Tekintve, hogy Csehszlovákiában igen sok német sziget van, amelyeknek a német birodalomhoz való csatolása lehetetlen, felmerült az az ötlet, hogy Görögország és Törökország példájára kiesereljék a lakosságot. Godesbergben az a hír járja, hogy szó lehet általános jellegű tárgyalásokról a szudéta kérdésen kívül.

Neville Chamberlain angol miniszterelnök csütörtökön délelőtt tíz óra tájban indul Godesbergbe a Huston-i repülőtérről. Az angol miniszterelnök az Imperial Airways társaság egyik külön gépén teszi meg az utat. A gépet egy másik gép kíséri útjában. Chamberlain két munkatársa, Wilson és Strang, az angol külügyi hivatal közép-európai szakértője mennek Godesbergbe. Londonban úgy fudják, hogy az angol kormányelnök két-három napig tartózkodik Godesbergben. Visszatérte után azonnal összehívják az angol minisztertanácsot, amelyen Chamberlain beszámol történelmi utjáról. Minden valószínűség szerint ezután Chamberlain rádió szöveget intéz majd az angol néphez.

dominiumok képviselőivel tárgyalt és velük is ismertette a kormány tagjai által hozott döntéseket. Este 6 órakor Chamberlain, György királynál jelentkezett kihallgatáson. Körülbelül ugyanabban az időben a külügyi hivatalban megjelent a portugál, a lengyel, majd később az olasz nagykövet. A Press Assotiation úgy tudja, hogy a lengyel nagykövet felvetette Teschen és Szilézia visszacsatolásának kérdését. Ezen az ügyben egyébként este Halifaxot is felkereste.

London. (Rador.) Baldwin volt angol miniszterelnök szerdán délelőtt Chamberlain miniszterelnökkel együtt ebédelt a Downing-streeten.

Chamberlain berchtesgadeni látogatása óta az angol közvélemény különböző fázison

ment keresztül. Először a bizonytalanságot és a nyugtalanságot felváltotta a megkönnyebbülés érzése, hogy a világháború veszedelme elhárult. A második fázisban megállapítható, hogy a megkönnyebbülés a megalázottság érzetével párosult. A szerda reggeli lapok legnagyobb része azt írja, hogy a *békéért percre percre nagyobb árat kell fizetni.* A Daily Telegraph mérleget csinált arról, hogy mit követelnek a prágai kormánytól és attól tart, hogy az ami még Csehszlovákiából megmarad, a politika és a közgazdaság áldozatává válik. Az angol-francia javaslatot tárgyalva, a lap azt írja, hogy annak nyilvánosságra kerülése éppen olyan kínos benyomást keltett Londonban mint Prágában vagy Párisban. A News Chronicle így ír: A mi megalázó szerepünknek egyetlen mentsége csak az lehet, hogy *megmentettük a világot — beleértve Németországot is — a háború rémségeitől.* Hitlernek azonban számolnia kell a demokratikus nemzetek tisztességérzetével, ha csak nem akarja ő kirobbantani a háború veszedelmét.

A Berliner Börsenzeitung „Mindent le kell törölni a szivaccsal” címmel cikket közöl, a melyben élesen bírálja Benes elnök halogató politikáját. A lap szerint a prágai kormány minden lehető elkövet, hogy más feltételeket szabjon és intrikáljon. Németország azonban el van határozva arra, hogy erősen véget vet ezeknek a taktikai manővereknek.

A szlovák néppárt vezetőit, Tisot és Sokolt szerdán délelőtt kihallgatáson fogadta Benes és Hodzsa. A két politikus ezután Pozsonyba utazott, ahol a pártvezetőség gyűlést fog tartani. Beavatottak azt hiszik, hogy a kormányba való belépésről van szó.

London. (Rador.) Az angol minisztertanácsot szerdán délutánra hívták össze. A Reuter ügynökség úgy tudja, hogy a tanácskozás célja felvilágosítást adni az összes minisztereknek az utóbbi napok eseményeiről.

Jól értesült angol körök szerint a földközi-tengeri angol flotta, amely a Földközi tenger keleti részén tett körutat, parancsot kapott, hogy azonnal térjen vissza kiindulópontjára. A hajóhadnak látogatást kellett volna tennie Istanbulban, amely azonban most már elmarad. A híradás szerint a földközi tengeri angol flotta visszarendelése egyike az angol kormány biztonsági intézkedéseinek.

Újabb incidensek a német-csehszlovák határon

Prága. (Rador.) Tegnap éjszaka Petrikovics község melletti katonai őrház ellen hat egyén fegyveres támadást intézett. Az őrházban tartózkodó három katona és egy vámtisztviselő gépjárművel védekezett, mire a támadók a német határ irányában menekültek, az őrház közelében holtan találták Opocenski vámtisztviselőt.

Trebini községben szerdán éjszaka 3 órakor egy rendőrkülönítményt tiztagu felfegyverkezett csapat támadta meg. Egy Papusek nevű vámtisztviselőt a támadók megsebesítettek, míg a támadók közül egy maradt holtan. Éjszaka fél kettő tájban Bilavoda mellett ugyancsak támadás érte a vámőrséget. A chebi kerületben lévő Wiesa község melletti vámkirendeltséget éjjel négy órakor megtámadták. A támadók elvágták a Cheb felé vezető telefonvonalakat. Mintegy fél óráig tartó tűzharc után a támadók német területre menekültek.

Izgalmat keltett a prágai tőzsde bezárása

Egy prágai bank indiszkrécioja folytán nyilvánosságra került, hogy Masaryk Jan londoni csehszlovák követ utasítást adott, hogy Csehszlovákiában lévő magánvagyonot utalják át Angliába.

A prágai értéktőzsdének kormányintézkedésre történt bezárása bombaként hatott Prágában. A pénzügyeteket, bankokat megrohanták a betétesek. A terménytőzsdén rémületet keltett az a hír, ami szerint nem fogadnak el megrendeléseket zabra, szénára és lóherére. Ezekből a takarmányokból nem állanak tartalékok rendelkezésre.